

פְּרָשַׁת בְּחֻקוֹתַי

א אִם בְּחֻקוֹתַי תִּלְכוּ וְגו'. ר' חַיִּיא פִּתַח, א עֲמִי זָכַר נָא מַה יַעַץ בְּלֶק מֶלֶךְ מוֹאֵב וּמָה עָנָה אוֹתוֹ בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר וְגו'. עֲמִי זָכַר נָא, וּזְכָאָה חוּלְקָא דְעַמָּא דָּא, דְמֵאֲרִיהוֹן אוֹכַח לוֹן הָכִי. עֲמִי זָכַר נָא, אע"ג דְּאִתּוֹן סְטָאן מֵאוֹרְחֵי, עֲמִי אִתּוֹן, דְּלָא בְּעִינָא לְמַעַבְדַּד לְכוּ פְּעוּבְדִּיכוּ.

ב ר' יֶצְחָק אָמַר, וּזְכָאָה חוּלְקָא דְעַמָּא, דְמֵאֲרִיִּיהוּ אָמַר לוֹן, א עֲמִי מָה עֲשִׂיתִי לָךְ וּמָה הִלַּאִיתִיךָ עֲנֵה בִי. מַה יַעַץ בְּלֶק מֶלֶךְ מוֹאֵב. בְּכַמְהָ מְלִין וְעוּבְדִין אָמַר לְשִׁיפְצָאָה לְכוּ מַעְלָמָא, וְכַמְהָ חֲרָשִׁין אִתְעַר לְקַבְלִיכוּ.

ג א"ר יוֹסִי, אָמַר לוֹן קב"ה לְיִשְׂרָאֵל, זָכוֹר נָא. וְוִי דְאַנְן צְוֹחִין בְּכָל יוֹמָא, וְגַעֲיִנְן וּבְכִינְן, א זָכוֹר יְי' מָה הָיָה לָנוּ. א זָכוֹר יְי' לְבַנֵּי אָדוּם, וְלֹא בְּעִי לְאַשְׁגַּחָא עֲלֵנָא, הוּא אָמַר בְּלוֹן בְּכַעֲוֹ זָכוֹר נָא, אִין נָא אֵלָא ג' לְשׁוֹן בְּעוֹתָא, וְאַנְן לֹא אֲשַׁחֲנָא בֵּיהּ, פְּגוּוֹנָא דָּא אָנְן צְוֹחִין, זָכוֹר יְי' מָה הָיָה לָנוּ, זָכוֹר יְי' לְבַנֵּי אָדוּם, א זָכוֹר עֲדַתְךָ קְנִיתָ קָדֶם, א זְכַרְנִי יְי' בְּרַצוֹן עַמְךָ, וְלֹא בְּעִי לְאַשְׁגַּחָא עֲלֵן.

ד רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וְדַאי קב"ה אֲשַׁחֲחַ עֲלֵן תְּדִיר, וְדְכִיר לוֹן, דַּאי לָאוּ דְאִיהוּ אֲשַׁחֲחַ בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, וְדְכִיר לוֹן, לֹא יְקוּמוֹן חַד יוֹמָא בְּגִלוּתָא, הַה"ד

חֲלוּפֵי גְרַמָּאוֹת

א מוסיף אמר לך. ב לון. ג ל"ג לשון. ד ואי.

מִסֻּרַת הַזְהָר

א) תרומה ריח צ"ט. ב) מיכה ו' ח"ג ק"ג. רג: ג) (שם).
ד) (איכה ה). ה) (תהלים קלו) פקודי כג צ"ע. ו) (שם עד). ז) (שם ק).

זְכַר נָא מַה יַעַץ בְּלֶק

ג) א"ר יוֹסִי וכו': אר"י, אמר להם, הקב"ה לישראל, זכר נא. אוי שאנו צועקים בכל יום ואנו גועים ובוכים, זכור ה' מה היה לנו. זכור ה' לבני אדום. ואינו רוצה להשגיח עלינו. והוא משום, שהוא אמר לנו בבקשה, זכור נא. כי אין, נא, אלא לשון בקשה, ואנו אין משגיחים עליו, על כן, אנו צועקים כעין זה, זכור ה' מה היה לנו. זכור ה' לבני אדום. והוא עדתך קנית קדם. זכרני ה' ברצון עמך. והוא אינו רוצה להשגיח עלינו.

ד) ר' יהודה אמר וכו': ר"א, ודאי, הקב"ה משגיח עלינו תמיד וזוכר אותנו. ואם הוא לא היה משגיח בישראל, וזוכר אותנו, לא עמדו

הַסּוּלָם

מֵאמַר

א) אִם בְּחֻקוֹתַי תִּלְכוּ וְגו': ר' חַיִּיא פִּתַח, עֲמִי זָכַר נָא מַה יַעַץ בְּלֶק מֶלֶךְ מוֹאֵב וּמָה עָנָה אוֹתוֹ בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר וְגו'. עֲמִי זָכַר נָא, אֲשֶׁרִי חִלַּקְסָם שֶׁל עַם הַזֶּה, שְׁאֲדוּנָם מוֹכִיחַ לְהֵם כַּךְ. עֲמִי זָכַר נָא, אע"פ שאתם, סרתם מן הדרך, עמי אתם, שאיני רוצה לגמול לכם כמעשיכם.

ב) ר' יֶצְחָק אָמַר וכו': ר"א, אֲשֶׁרִי חִלַּקְסָם שֶׁל עַם, שְׁאֲדוּנָם אֲמַר לְהֵם, עֲמִי מַה עֲשִׂיתִי לָךְ וּמָה הִלַּאִיתִיךָ עֲנֵה בִי. מַה יַעַץ בְּלֶק מֶלֶךְ מוֹאֵב. הִינְנוּ, בְּכַמְהָ דְבָרִים וּמַעֲשִׂים חֲשַׁב לְכַלּוֹת אִתְכֶם מִן הָעוֹלָם, וְכַמְהָ כְּשָׁפִים עוֹרֵר לְגַנְדְכֶם.

(דפו"י דף קי"ב ע"א)

ב

בהקותי

ו) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'. * קב"ה לא עבדו לן כעובדנא.
ה) ת"ח, בלק חפים הנה, ורב חרשין בעובדי ידוי, יתיר מן בלעם.
והכי אוליפנא כל מה דבעי בר נש בהאי עלמא בפולחנא דקב"ה, בעי לאתערא
בעובדא ולתתא. דבעובדא דלתתא, אתער עובדא לעילא, ועובדא דא בעי
בקדושה, וקא אוקמוה. ובאתר דלית עובדא, אית מלה, ובמלה דפומא, תליא
עובדא, לאתערא לעילא. * כמה דבעינן לאתערא קדושה עלאה, בעובדא ובמלה.
הכי נמי אינון דאתיין מסטרא דמסאבותא, בעיין לאתערא סטרא דלהון,
בעובדא ובמלה דפומא.

ו) ואע"ג דבלעם חרשא הנה רב מפל חרשין דעלמא, חרשא עלאה מגיה
הנה בלק. * בקסם הנה בלק רב מפל חכימין. ובלעם בנחש. קסם ונחש תרין
דרגין אינון, קסם תליא בעובדא. נחש לא תליא בעובדא אלא באסתכלותא,
ובמלה דפומא. וכדין מתערין עליהו רוחא מסאבא, לאתלבשא בהו, ועבדי
מה דעבדי.

ז) וישראל קדישין לאו הכי, אלא פלהו קדישין, וכל עובדיהו לאתערא
עליהו רוחא קדישא. כד"א, * עד יערה עלינו רוח ממרום. וע"ד פתיב, * כי
לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל, דהא אינון בסטרא דקדושה עלאה אחידן.
ועובדיהו בקדושה * אתו, וקדושה מתערי עליהו ומתלבשין בה.

ח) ות"ח, בקסם הנה בלק רב מפל חכימין, ובלעם בנחש. וע"ד בשעתא

מסורת הזהר
ח) (ויקרא כו) שמות עב צ"פ. ט) (ישעיה לב) לך ס
ז) (במדבר כג) וישלח ט צ"ח ז"ח נד ט"ד ש"ה
פא ט"ג ש"ח.
חלופי גרסאות
ה לון. ו ליג לתתא; דלתתא. ז וכמה. ח והא אוקמוה
ול"ג מן בקסם עד קסם. ט אחיא.

מאמר

הסולם

זכר נא מה יעין בלק

גדול מן החכמים. ובלעם היה גדול בנחש.
קסם ונחש הם ב' מדרגות. קסם, תלוי במעשה.
נחש, אינו תלוי במעשה, אלא בהסתכלות
ובדבור הפה, ואז מתעורר עליהם רוח הטומאה
להתלבש בהם, ועושה מה שעושה.

ז) וישראל קדישין לאו וכי: וישראל
הקדושים אינם כן, אלא כולם קדושים, וכל
מעשיהם הם לעורר עליהם רוח קדוש. כש"א
עד יערה עלינו רוח ממרום. וע"כ כתוב, כי לא
נחש ביעקב ולא קסם בישראל. כי ישראל הם
אחוזים בצד הקדושה העליונה, ומעשיהם באים
בקדושה, וקדושה מתעוררת עליהם, ומתלבשים
בה.

ח) ות"ח בקסם הנה וכו': ובוא וראה,
בקסם, היה בלק גדול מכל החכמים, ובלעם
בנחש. וע"כ בשעה שרצה בלק להתחבר עמו,
מה כתוב, וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים
בידם. בוא וראה, בדבור שבפה היה בלעם גדול
מכל

עמדו אפילו יום אחד בגלות. ז"ש, ואף גם זאת
בהיותם בארץ אויביהם וגו'. כי הקב"ה אינו
עושה עמנו כמעשינו.

ה) ת"ח בלק חכים וכו': בוא וראה,
בלק חכם היה, וגדול המכשפים היה במעשי
ידי, יותר מן בלעם. וכך למדתי, כל מה שרוצה
האדם בעולם הנה בעבודת הקב"ה, צריך לעורר
במעשה שלמטה. כי במעשה שלמטה מתעורר
המעשה למעלה. ומעשה זה, שלמטה, צריך
להיות בקדושה. וכבר העמידוהו. ובמקום שאין
מעשה יש דבור, ובדבור הפה תלוי, לעורר
המעשה למעלה. וכמו שצריכים לעורר קדושה
עליונה במעשה ובדבור, כך אלו הבאים מצד
הטומאה, צריכים לעורר הצד שלהם, במעשה
ובדבור פה.

ו) ואע"ג דבלעם חרשא וכו': ואע"פ
שבלעם היה מכשף הגדול מכל מכשפי העולם,
היה בלק מכשף גדול ממנו. כי בקסם היה בלק
(דפו"י דף קי"ב ע"א *) דף קי"ב ע"ב)

בהקותי

ג

דָּבָעָא בְּלֶק לְאַתְחַבְרָא עִמִּיהּ, מַה כְּתִיב וַיֵּלְכוּ זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְּיָן וְקָסְמִים בְּיָדָם. י' ת"ח, בְּמִלָּה דְּפוּמָּא הָוּה בְּלָעָם רַב מִכָּל תַּרְשִׁין דְּעֵלְמָא, וּבִבְאִסְתַּכְלוּתָא דִּיהוּא נַחֲשׁ, י' הוּה יָדַע לְכוּנָא שְׁעָתָא. וְע"ד בְּעָא בְּלֶק לְאַשְׁלָמָא מִלָּה קָסַם וְנַחֲשׁ.

ט א"ל קב"ה, רָשַׁע, הָא קְדַמוּךְ בְּנִי. עוֹבְדָא אִית בְּגוּוּיָהוּ, דְּכָל סְטְרִין בִּישׁוּן וְזִנִּין בִּישׁוּן וְחַרְשִׁין דְּעֵלְמָא לֹא יִכְלִין לְקַרְבָּא בְּהַדְיָהוּ, דְּכִלְהוּ עַרְקִין מִקְמִיהּ. וּמַאי אִיהוּ. אֵהָל מוֹעֵד, וּמַאֲנִי קוּדְשָׁא, וְשְׁמוּשֵׁי מִקְדָּשָׁא, וְקִטְרֵת בּוֹסְמִין, דְּקָא מְבַטֵּל כָּל רִתְחָא וְרוּגְזָא וְדְעֵלְמָא, דְּלַעֲלֵא וְתַתָּא, וְעֵלְוֹן וְקַרְבְּנִין בְּכָל יוֹמָא, וְתַרֵּי מְזַבְחוֹת, לְמַעַבְד עוֹבְדָא מְזַבְחוֹת, וְשִׁלְחָן וְלֶחֶם הַפְּנִים, וְאֵת הַפִּיור וְאֵת כֶּנֶס, וְכַמָּה שְׁמוּשִׁין לְעוֹבְדָא, לְמִלָּה דְּפוּמָּא, הָאֲרִין וְתַרֵּי לוֹחֲמֵי דְאוֹרֵייתָא, וְאֲהָרִין לְכַפְרָא עַל עֵמָּא בְּצִלּוֹתָא בְּכָל יוֹמָא. בִּינָן דְּאַשְׁמַח הָהוּא רָשַׁע בְּהַאי, אָמַר כִּי לֹא נַחֲשׁ בִּיעֲקֹב וְלֹא קָסַם בִּישְׂרָאֵל. מ"ט. י"י אֱלֹהֵיו עִמּוֹ וְתִרְוַעַת מְלֹךְ בּוּ.

י וְע"ד עִמִּי זְכָר נָא, בְּכַעַו מְנַיִכוּ, הָוּ דְּכִירִין הָהוּא זְמָנָא דְּאַתְחַבְרוּ בְּלֶק וּבְלָעָם לְשִׁיפְצָא לְכוּ, וְלֹא יִכִּילוּ, דְּאַנָּא אַחִידְנָא בְּכוּ, כְּאַבָּא דְּאַחִיד בְּכַרְיָה, וְלֹא שְׁבִיק לִיָּה בִּידָא דְּאַתְרָא. מִן הַשְּׁטִים וְעַד הַגְּלָגֶל, מַאי דָּא לְקַבִּיל דָּא. אֵלָּא אָמַר קב"ה לִישְׂרָאֵל, בְּכַעַו מְנַיִכוּ, הָוּ דְּכִירִין כָּל זְמָנָא דְּתוּרִיתוֹן אַחִידִין בִּי, וְלֹא יִכִּיל הָהוּא רָשַׁע בְּחַרְשׁוֹי וְקָסְמוֹי לְשִׁלְטָאָה עֲלֵיכּוּ. בִּינָן דְּשְׁבַקְתוּן דְּיִיכּוּ לְאַתְרָא בִּי, וְהוּיִתוּן בְּשְׁטִים, מַה כְּתִיב. וַיֹּאכַל הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לְאַלֹהֵיהֶן. בְּגִלְגָל, כַּד"א בְּגִלְגָל שְׁוֹרִים זָבְחוּ, וְכִדִּין שְׁלִיטוּ בְּכוּ שְׁנַאיִכוּן. וְכָל דָּא אֲמַאי.

ח'לופי גרמאות

י' ובלעם עובריו בנחש וליג ת"ח וליג הוה בלעם.
כ ובאסתלקותא. ל ליג הוה. מ כלא. ו ליג דעלמא.
ט ליג מבחות. ו וצלוחא. פ מינך הוי דכור.

מסורת הזהר

ס (במדבר כב) וישלח יוד צ"ה. ז (במדבר כה) ח"ג
לז: ז"ח עז ט"ב שכ"א. ט (הושע יב).

הפוס'ם

זכר נא מה יעין בלק

כיון שהסתכל אותו רשע בזה, אמר, כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. מהו הטעם. הוא משום, ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו.

יוד) וְע"ד עִמִּי זְכָר נָא וכו': וְע"כ אחר הקב"ה, עמי זכר נא, בבקשה מכם היו זוכרים זמן ההוא שנתחברו בלק ובלעם לבלותכם, ולא יכלו, כי אני אחזתי בכם כאב האוחז בבנו, ואינו עוזב אותו בידי אחר. מן השמים ועד הגלגל, מהו היחס מזה אל זה. והשיב, אלא אמר הקב"ה לישראל, בבקשה מכם היו זוכרים, כל זמן שהייתם אחוים בי, לא יכול אותו רשע בכשפיו וקסמיו לשלוט עליכם. כיון שעזבתם ידיכם מלאחוז בי, והייתם בשטים, מה כתוב, ויאכל העם וישתחוו לאלהיהן. ובגלגל, כש"א בגלגל שורים זבחו, ואו שלטו בכם שונאיכם. וכל זה למה, לְמַעַן דַּעַת צדקות

מאמר

מכל המכשפים שבעולם, ובהסתכלות של נחש ההוא היה יודע לכוון את השעה לקלל, וע"כ קללותיו נתקיימו. וע"כ רצה בלק להשלים הדבר בקסם ונחש. שט"כ נתחבר עמו.

ט) אָמַר לִיָּה קב"ה וכו': אמר לו הקב"ה, רשע, הרי קדמוך בני. מעשה יש ביניהם, שכל הצדדים הרעים ומינים הרעים וכל הכשפים שבעולם, אינם יכולים לקרב אליהם, שכולם בורחים מפניו. ומה הוא. הוא אהל מועד וכלי קדש ותשמישי המקדש, וקטרת הסמים המבטל כל כעס ורוגז שבעולם מלמעלה ומלמטה, ועולות וקרבנות בכל יום, ושני מזבחות לעשות עבודת המזבחות, ושלחן, ולחם הפנים, ואת הכיור ואת כנו. וכמה תשמישים למעשה, מבחינת דבור הפה, שהם הארון, ושני לוחות התורה, ואהרן המכפר על העם בכל יום בתפלה.

(דפו"י דף קי"ב ע"ב)

ד בחקותי

למען דעת צדקות יי' כל אינון צדקות, דעבדנא לכו, בזמנא דאתון אחידן בי, ולא שביקנא מלה דעלמא לשלטאה בכו, ורוגזא דלעילא ותתא, וזינין בישין, לא יכלין לקרבא בכו.

יא ויאמר אליהם לינו פה הלילה והשיבותי אתכם דבר פאשר ידבר יי' אלי. ת"ח, בשעתא דעאל "שמשא, ותרעין פלהו אסתימו, ועאל ליליא ואתחשה, כמה "חבילי" שראן משלשליהון, ואזלין ושטאן בעלמא, וכמה רברבי ממנן עליהו "דמדברי להו. ואית ממנא רברבא על פלא מסטרא דשמאלא "וההוא רשע הוה שכית לגבי ההוא וממנא עלאה מכלא "בחרשוי. והוא הוה אמר בתרשוי בליליא, בזמנא דאיהו שלטא בכל סיעתא דיליה, "והוא הוה אתי לאשתפכתא גביה, ואודע ליה מה דאיהו בעי.

יב פגוונא "דא "ויבא אליהם אל לבן הארמי, ההוא דשכית גביה. "ויבא אליהם אל אבימלך, פלהו פגוונא דא. בכל אתר אקרונ ליה באינון תרשין, ועל דא הוה שכית בליליא יתיר מבימקא. והא אוקמוה. וכל הגני תרשין ותפימין הוו לאבימלך, דכתיב "וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון. פתיב הקא בעד החלון, וכתיב ה"ם "בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא. לבן הא אוקמוה, בלעם פדין.

יג ועל דא בכלהו כתיב "אלהים, ויבא אליהם אל בלעם, ויבא אליהם אל לבן, ויבא אליהם אל אבימלך, הוא אתא לגבביהו, ולא אינון לגביה, דהא

מסורת הזהר (בראשית לא) וירא קב צ"ג. (ט) (שם כ) וירא קב צ"א. (ז) (שם כז) תולדות מא צ"ג. (ח) (שופטים ה) תולדות מא צ"ח. דרך אמת א' ניתרים משלשלת שלהם שהוא בנקבי תהום רבה. ב' שמנהיג אותם. ג' ר"ל בלעם. חלופי גרסאות צ' מוסיף שמשא ביומא. ק' כלבי. ר' ל"ג ממנא. ש' ל"ג בחרשוי. ת' והוה וליג והוא. א' ל"ג אלקים.

הסולם

מאמר
צדקות ה', דחיינו כל אלו צדקות שעשיתי לכם בזמן שהייתם אחוזים בי ולא עזבתי שום דבר בעולם ישילוט עליכם, והרוגז שלמעלה ושלמטה, ומינים הרעים לא יכלו לקרב אליכם. **יא** ויאמר אליהם לינו פה הלילה וגו': בוא וראה, בשעה שבא השמש, וכל השערים נסתמים, והלילה בא ונחשך. כמה גדודים נפתחים משלשלותיהם, והולכים ומשוטטים בעולם, וכמה ממונים עליהם שמנהיגים אותם. ויש ממונה גדול על כולם מצד השמאל, ואותו רשע, בלעם. היה מצוי אצל ממונה הזה העליון מכולם בכשפיו. והוא היה אומר בכשפיו בלילה, בזמן שהוא שולט עם כל החברה שלו, והוא, הממונה, היה בא להמצא אצלו, ומודיעו מה שהוא רוצה. **יב** פגוונא דא ויבא וגו': כעין זה, ויבא אליהם אל לבן הארמי, שהוא אותו המצוי (דפו"י דף קי"ב ע"ב *) דף קי"ג ע"א) אל

ויבא אליהם אל בלעם
אצלו. דחיינו הממונה הנ"ל, וכן, ויבא אליהם אל אבימלך. כולם כמו זה. בכל מקום קוראים אותו באלו הכשפים. וע"כ היה שכית בלילה יותר מביום. משום שבלידה זמן שליטתו. כנ"ל בדבור הסמוך. וכבר העמידוהו. וכל אלו מכשפים ותכמים היו לאבימלך, שכתוב, וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון. כתוב כאן בעד החלון. וכתוב שם בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא. מה שם היה בכשפים, אף כאן באבימלך בכשפים. ולפיכך גם ויבא אליהם אל אבימלך. היינו הממונה הנ"ל שממשיכים בכשפים. לבן כבר העמידוהו, שהיה מכשף, וגם בלעם כמוהו. וע"כ אליהם שכתוב בהם היינו הממונה.

ה

בהקותי

לית להו אתר ומין. וְאֵי תִימָא, הָא כְּתִיב אֱלֹהִים. אֵלָא, שְׁמָא דָּא אֲשַׁתְּפֵךְ בְּכֻלָּא, וְאִפִּילוּ עִ"ז נְמִי אֱלֹהִים אֲקָרִי, אֱלֹהִים אַחְרִים, וּבְכֻלָּא דְאֱלֹהִים אַחְרִים אֲלִין מְמַנֵּן, וּבְכֻלָּא דָּא תּוּ, וּבְגִין כּוּן אֲקָרִי חֲכִי. וְהִהוּא רְשַׁע תְּוֹה אָמַר בְּחַרְשׁוּי וְקָרִי לִיה, וְאֲתִי לְגַבְיָהּ. וּבְגִין כּוּן כְּתִיב ^ט לִינוּ פַּה הַלִּילָה וְהַשִּׁיבוּתִי אֶתְכֶם דְּבַר פְּאָשֵׁר יְדַבֵּר יְיָ אֵלַי. הִהוּא רְשַׁע קָא מְשַׁבַּח גְּרַמְיָה, דְּהָא לָא כְּתִיב יְבִיָה, אֵלָא וַיְבֵא אֱלֹהִים.

(ד) דְּבַר אַחַר פְּאָשֵׁר יְדַבֵּר יְיָ אֵלַי, עַל יְדֵי דְהִתְהוּא שְׁלִיחָא דְסֵטְרָא אַחְרָא. וְאֵי תִימָא הָא בִימְמָא אֲשַׁתְּכַח וְלְגַבְיָהּ. אֵלָא וְדָאִי בְּנַחֲשׁ אֲסַתְּפִלוּתָא תְּוֹה בִיָּה, וּבְהִתְהוּא זְמָנָא תְּוֹה מְסַתְּפֵל לְכוּנָא שְׁעַתָּא, הַה"ד וְלֹא הִלֵּךְ כְּפַעַם כְּפַעַם לְקִרְאָת נְחֻשִׁים. וַיֵּרָא בְּלַעַם כִּי טוֹב בְּעֵינֵי יְיָ לְכַרֵּךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. וְאֵלָא דְהִתְהוּא יוֹמָא אֲסַתְּפֵל לְכוּנָא שְׁעַתָּא, וְלֹא אֲשַׁתְּפַח בְּשָׂאֵר יוֹמֵי, וּכְדִין חֲמָא דְהָא רוּגְזָא רַבָּא לָא אֲשַׁתְּפַח בְּעֻלְמָא, כְּדִין יַדַּע כִּי טוֹב בְּעֵינֵי יְיָ לְכַרֵּךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. בְּהִתְהוּא זְמָנָא שְׂבִיק גְּרַמְיָה מְכַל נְחֻשִׁים דְּעֻלְמָא, וְלֹא אֲסַתְּפֵל בְּהוּ, הַה"ד וְלֹא הִלֵּךְ כְּפַעַם כְּפַעַם לְקִרְאָת נְחֻשִׁים.

(טו) תָּא חֲזִי, בְּהִתְהוּא שְׁעַתָּא דְרַתְחָא אֲשַׁתְּכַח, כְּדִין שְׁמָאֵלָא אַתְּעַר, וְתְּוֹה יַדַּע הִתְהוּא רְשַׁע אַתְר, לְאַתְדָּא בְּסֵטְרָא שְׁמָאֵלָא, לְמִילַט. וְאֲסַתְּפֵל בְּהִתְהוּא זְמָנָא, וְלֹא אֲשַׁתְּכַח. כְּדִין מַה כְּתִיב, ^{טז} מַה אָקוּב לֹא קְבַה אֵל וּמַה אֲנַעֲוֹם לֹא זַעַם יְיָ.

מסורת הזהר (במדבר כב) ח"ג ר. ר. ר. (במדבר כג) ח"ג (במדבר כב) ח"ג ר. ר. ר. (במדבר כג) ח"ג
קט. ז"ח מה ט"ב ש"ה.
ב דאי. ג ל"ג אלהים אחרים. ד ל"ג ביה. ה ל"ג מן ד"א עד ואי תימא. ו מוסיף לגבי בלק; לגביה כד הוי לגבי בלק. ז ל"ג אלא. ח ל"ג מן הה"ד עד סוף האות.

מאמר
אל אבימלך. שאלהים פירושו הממונה הנ"ל, הוא בא אליהם ולא הם אליו. כי אין לממונים האלו מקום מוכן. ואם תאמר, הרי כתוב אלהים. ואין נאמר, שהוא סטרא אחרא. ומשיב, אלא שם הזה אלהים הוא משותף לכל, ואפילו עבודה זרה נקרא גם כן אלהים, דהיינו אלהים אחרים. ובכלל אלהים אחרים הם ממונים האלו, וכיון שהם בכלל זה, על כן נקראים כך, בשם אלהים. ואותו רשע היה אומר בכשפים וקרא אותו ובא אליו. ומשום כך כתוב, לינו פה הלילה והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר הוי"ה אלי. ולא כתוב אלהים. כי אותו רשע היה משבח עצמו, ואמר הוי"ה, שהרי לא כתוב בו, אלא, ויבא אלהים.
(ד) ד"א כאשר ידבר וגו': פירוש אחר. כאשר ידבר הוי"ה אלי, פירושו, על ידי שליח שהוא של סטרא אחרא. דהיינו הממונה. ואם תאמר הרי גם ביום היה נמצא אצלו. שכתוב ויקר אלהים אל בלעם וגו', שזה היה ביום. (דפני" דף ק"ג ע"א)

הסולם
כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל ומשיב, אלא ודאי, הסתכלות בנחש היתה בו, וזה נקרא ג"כ אלהים, ובאותו זמן היה מסתכל לכוון השעה (כנ"ל אות ח) ז"ש, ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים, וירא בלעם כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל. ואין ואה. אלא ביום ההוא הסתכל לכוון השעה, לקלל את ישראל, ולא מצא כמו בשאר הימים, ואז ראה שלא נמצא רוגז גדול בעולם, ואז ידע כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל. באותו שעה הסיר את עצמו מכל הנחשים שבעולם ולא הסתכל בהם. ז"ש, ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים.
(טו) ת"ח בההיא שעתא וכו': בוא וראה בשעה ההיא שנמצא רוגז, אז השמאל שלמעלה מתעורר. ואותו רשע היה יודע מקום איך להתאחז בצד שמאל, לקלל. ובאותה שעה הנ"ל, הסתכל ולא מצא. אז מה כתוב, מה אקוב לא קבה אל ומה אזעום לא זעם ה'. ומשום זה. כתוב, עמי זכר נא מה יעץ בלק וגו' ומה ענה אותו

בחקותי

וּבְגִין כֵּן, יֵעָמֵד זְכַר נָא מִה יַעֲזֹב בְּלֶקֶד וְגו'. וְמִה עָנָה אוֹתוֹ בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר
וּזְכָאִין יֵאִינּוֹן יִשְׂרָאֵל, וּזְכָאֵה חוֹלְקֵיהוֹן יֵבְעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאֵתִי.

טז) אִם בְּחֻקוֹתֵי תִלְכוּ. אִם בְּחֻקוֹתֵי, דָּא אֶתְר דְּגִזְרִין דְּאוֹרֵייתָא תִלְיִין
בְּהֵהוּא אֶתְר, כַּד"א אִם אֶת חֻקוֹתֵי תִשְׁמֹרוּ. חוֹק הוּא דְאֶקְרִי תְכִי, וְגִזְרִין
דְּאוֹרֵייתָא בְּה אֶתְפְּלִילָן. וְאֶת מְשַׁפְּטֵי תִשְׁמֹרוּ. יֵמְשַׁפְּטֵי, דָּא הוּא אֶתְר אֶתְרָא
עֲלָאָה, דְּהֵהִיא חֻקָּה אַחֲדִית בֵּיה, וּמִתְחַבְּרִין דָּא בְּדָא יֵדְעִילָאִי וְתַתְּאִי. וְכָל
פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא, וְכָל גְּזֵרֵי אוֹרֵייתָא, וְכָל קְדוּשֵׁי אוֹרֵייתָא, בְּהֵנִי אַחֲדִין. בְּגִין
דְּהֵאי תוֹרָה שְׁבַכְתְּב, וְהֵאי תוֹרָה שְׁבַעֲל פְּהָ.

יז) וְעַל דָּא אִם בְּחֻקוֹתֵי, כָּל אִינּוֹן גְּזִרִין וְדִינִין וְעוֹנְשִׁין וּפְקוּדִין, דְּאִינּוֹן
בְּהֵהוּא אֶתְר דְּאֶקְרִי תוֹרָה שְׁבַעֲל פְּהָ, חֻקָּה. וְאֶת מְשַׁפְּטֵי תִשְׁמֹרוּ, בְּהֵהוּא
אֶתְר דְּאֶקְרִי תוֹרָה שְׁבַכְתְּב, כְּמָה דְּאֶתְר אָמַר אֱמֵשֶׁפֶט לְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב. וְדָא אַחֲד
בְּדָא וְדָא בְּדָא, וְכָלָא תְד. וְדָא הוּא כְּלָלָא דְשִׁמְא קְדִישָׁא וְיִמָּאן דְּאֶעֱבֵר עַל
פְּתֻגְמֵי אוֹרֵייתָא, כְּאֵלוּ פְּגִים שִׁמְא קְדִישָׁא, בְּגִין דְּחֻק וּמְשַׁפְּטֵי שִׁמְא דְקַב"ה
תְּוִי. וְעַל דָּא, אִם בְּחֻקוֹתֵי תִלְכוּ: דָּא תוֹרָה שְׁבַעֲל פְּהָ. וְאֶת מְשַׁפְּטֵי תִשְׁמֹרוּ:
דָּא תוֹרָה שְׁבַכְתְּב. וְדָא הוּא כְּלָלָא דְשִׁמְא קְדִישָׁא.

יח) וְעֵשִׂיתֶם אוֹתָם. מֵאִי וְעֵשִׂיתֶם אוֹתָם, בְּיִזְוֹן דְּאָמַר תִּלְכוּ וְתִשְׁמֹרוּ,
אֲמֵאִי וְעֵשִׂיתֶם. אֲלָא, מֵאִן דְּעֵבִיד פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא וְאָזִיל בְּאוֹרְחֵי, כְּבָכִיל

מסורת הזהר
ד) (מיכה ו) לעיל אות א' צ"ב, ש) לעיל אות א צ"א.
טז) (ויקרא יח) לעיל ח"ג עב: עג: א) (שם כה, ב) (תהלים
פא) שמות קד צ"ש.
חלופי גרסאות
ט מוסיף בג"כ זכאין, י ל"ג אינון, כ דמאריהן אוכח לון
הכי ול"ג בעלמא דין ובעלמא דאתי. ל משפט. ו מוסיף
חקה עלאה. ו דעילא ותתא. ט ל"ג תורה שבע"פ. ע ומה.
פ ל"ג על. צ ל"ג מן כיון עד אלא. ק תשמרו ול"ג
תלכו.

מאמר
אור הסולם
אם בחקותי תלכו
אִם בְּחֻקוֹתֵי תִלְכוּ
אִם בְּחֻקוֹתֵי תִלְכוּ, דְּהֵינּוּ הַמְלֻכּוֹת שְׁנוּקְדָאֵת חֻקָּה.
וְאֶת מְשַׁפְּטֵי תִשְׁמֹרוּ, דְּהֵינּוּ בְּמִקּוּם הַהוּא
שְׁנוּקְרָא, תוֹרָה שְׁבַכְתְּב, שְׁהוּא ז"א, כַּש"א מְשַׁפֵּט
לְאֱלֹקֵי יַעֲקֹב, שְׁהוּא ז"א הַנּוּקְרָא יַעֲקֹב. וְזֶה אֲחוּז
בוֹה וְזֶה בּוֹה, וְהַכֵּל אַחַד, וְזֶה הוּא הַכֵּלֵל שֶׁל
שֵׁם הַקְּדוּשׁ. דְּהֵינּוּ הַיְחוּד שֶׁל ז"א וּמְלֻכּוֹת. וְמִי
שְׁעוֹבֵר עַל דְּבָרֵי תוֹרָה, כְּאֵלוּ פּוֹגֵם הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ,
מְשׁוּם שֶׁחֻק וּמְשַׁפֵּט הוּא הַשֵּׁם שֶׁל הַקַּב"ה.
וְע"כ, אִם בְּחֻקוֹתֵי תִלְכוּ, וְזֶה תוֹרָה שְׁבַעֲל
פְּהָ. וְאֶת מְשַׁפְּטֵי תִשְׁמֹרוּ, וְזֶה תוֹרָה שְׁבַכְתְּב.
וְזֶה הַכֵּלֵל שֶׁל שֵׁם הַקְּדוּשׁ.
יח) וְעֵשִׂיתֶם אוֹתָם: שׂוֹאֵל, מֵהוּ וְעֵשִׂיתֶם
אוֹתָם, כִּינּוּן שְׁכַבֵּר אָמַר תִּלְכוּ, וְתִשְׁמֹרוּ, לְמַה
עוֹד וְעֵשִׂיתֶם. וּמְשִׁיב, אֲלָא מִי שְׁעוֹשֶׂה מִצְוֹת
הַתּוֹרָה וְהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי, הוּא כְּאֵלוּ עֲשֵׂהוּ לְמַעַלְהָ.
אָמַר הַקַּב"ה כְּאֵלוּ עֲשֵׂאֲנִי וְהַעֲמִידוּהוּ. וְע"כ
וְעֵשִׂיתֶם אוֹתָם, לְחוּק וּמְשַׁפֵּט, שְׁהֵם ז"א וּמְלֻכּוֹת.
וְעֵשִׂיתֶם אוֹתָם כְּתוּב וְדָאִי. כִּי מִתּוֹךְ שְׁמַתְעוֹרְרִים
עַל

בהקותי

ז

כאלו עבד ליה לעילא. אמר קב"ה, כאלו עשאני, ואוקמוה. ועל דא ועשיתם אותם. ועשיתם יאתם כתיב ודאי, והואיל ומתערי עלייכו לאתחברא דא ברא, לאשתפחא שמא קדישא פדקא יאות, ועשיתם אאתם ודאי.

יט) כגוונא דא אמר רבי שמעון, ויעש דוד שם, וכי דוד עבד ליה. אלא בגין דאזיל בארתי דאורייתא, ועבד פקודי אורייתא, ואנהיג מלכותא פדקא יאות, כביכול, עשה שם לעילא. ולא הוה מלפא בעלמא דזכה להאי כדוד, דהוה קם בפלגות ליליא, והוה משבח ליה לקב"ה, עד דסליק שמא קדישא בכורסייה, בשעתא דסליק נהורא דיממא. כביכול הוא עבד שם ממש כד"א, ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל. ובג"כ ויעש דוד שם. ועל דא ועשיתם אותם כתיב, ואי אתון תשתדלון למעבד לון, לאתפקנא שמא קדישא פדקא יאות, כל אינון ברכאן דלעילא ישתפחון גבייכו בתקוניהון פדקא יאות.

כ) ונתתי גשמיכם בעתם וגו'. כל חד וחד, יתן חילא דיליה עלייכו. מאן אינון. הווא תקונא דעבדתון דההוא שמא קדישא כגוונא דא כתיב, ושמרו דרך יי לעשות צדקה ומשפט. וכי פיון דכתיב ושמרו דרך יי, אמאי לעשות צדקה ומשפט. אלא מאן דנטיר אורחוי דאורייתא, כביכול הוא עושה צדקה ומשפט. ומאי צדקה ומשפט. דא קב"ה. בכה ר"ש ואמר, ווי לון לבני נשא, דלא ידעין ולא משגיחין ביקרא דמאריהון, מאן עבד שמא קדישא בכל יומא, הוי אימא מאן דיהיב צדקה למסכני.

מסורת הזהר
ג) (ש"ב ח) וירא קל צ"י. ז) (ויקרא כד) ב"א שמב
ז) (ויקרא כו). ו) (בראשית יח) חי שרה טו צ"ה.
ד) אותם ודאי הואיל וליג כתיב, ש אותם, ת והוה, א וקא;
וקא הוה, ב ביממא, ג אתם, ד דהוא, ה דכתיב וליג
כגוונא דא.

הסולם

ונתתי גשמיכם בעתם
ולתקן השם הקדוש כראוי, כל אלו הברכות שלמעלה תמצאנה אצלכם בתקן שלהן כראוי. כ) ונתתי גשמיכם בעתם: וגו': היינו שכל אחד ואחד יתן הכח שלו עליכם. מי הם. היינו אותו התקון שעשיתם של יחוד שם הקדוש ההוא. דהיינו היחוד דחק ומשפט, שהם ז"א ומלכות. שהם ישפיעו לכם. כעין זה כתוב, ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט. וכי כיון שכתוב, ושמרו דרך ה', למה צריך לכתוב, לעשות צדקה ומשפט. ומשיב, אלא מי ששומר דרכי התורה, כביכול הוא עושה צדקה ומשפט. ומהו צדקה ומשפט, זהו הקב"ה. בכה ר' שמעון, ואמר, אי להם לבני אדם שאינם יודעים ואינם משגיחים בכבוד אדונם. כי מי עושה השם הקדוש בכל יום. הוי אומר, מי שנותן צדקה לעניים.

מאמר
על ידכם להתחבר זה בזה, שימצא השם הקדוש כראוי, ודאי, ועשיתם אתם.
יט) כגוונא דא אר"ש וכו': כעין זה אמר ר' שמעון, ויעש דוד שם. וכי דוד עשה לו. ומשיב, אלא משום שדוד הלך בדרכי התורה ועשה מצות התורה, והנהיג המלכות כראוי, כביכול, עשה השם למעלה. ולא היה מלך בעולם שזכה לזה כדוד, שהיה קם בחצות לילה, והיה משבח להקב"ה עד שעלה השם הקדוש, שהוא מלכות, בכסאו, בעת שעלה אור היום. ע"כ, כביכול הוא עבד שם ממש. דהיינו שהעלה אותה לזווג עם ז"א. כש"א בצד האחד, ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל. ומשום זה, ויעש דוד שם. וע"כ נאמר, ועשיתם אותם. דהיינו, אם אתם תשתדלו לעשות אותם,

דפווי דף קייג ע"א * דף קייג ע"ב

ה

בהקותי

(כא) ת"ח, הָא אוקמוהּ הָכִי הוּא, דְּמִסְכְּנָא אָחִיד בֵּיהּ בְּדִינָא, וְכָל מִיכְלִייהוּ בְּדִינָא הוּא, אַתְרֵי דְאַקְרִי צְדָקָה, כַּד"א "תְּפִלָּה לְעַנִּי כִּי יַעֲטֹף. תְּפִלָּה, דָּא תְּפִלָּה שְׁל יָד, וְאוֹקִימְנָא. וּמֵאֵן דִּיהֵיב לִיהּ צְדָקָה לְמִסְכְּנָא, הוּא עֵבִיד לְעֵילָא שְׁמָא קַדִּישָׁא שְׁלִים כְּדָקָא יָאוּת. בְּגִין דְּצְדָקָה דָּא אֵילְנָא דְחִיִּי, וְצְדָקָה יְהֵיב לְצְדָקָה. וְכַד יְהֵיב לְצְדָקָה, בְּדִין אֶתְחַבֵּר דָּא בְּדָא, וְשְׁמָא קַדִּישָׁא יִאֲשַׁתְּכַח שְׁלִים. מֵאֵן יִדְעֵבִיד אֶתְעָרוּתָא דָּא דְלִתְתָא, וְדָאִי כְּאֵלוּ עֵבִיד שְׁמָא קַדִּישָׁא בְּשְׁלִימוּ. כְּגוֹוְנָא דָּאִיהוּ עֵבִיד לְתִתָּא, הָכִי אֶתְעָר לְעֵילָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, "אֲשְׁרֵי שׁוֹמְרֵי מִשְׁפָּט עוֹשֵׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת. עוֹשֵׂה צְדָקָה, דָּא קב"ה, כְּבִיכּוֹל הוּא עֵבִיד לִיהּ.

(כב) תָּא חֲזִי, מִסְכְּנָא הָא אֶתְמַר מֵאֵן הוּא אֶתְרִיהּ. מ"ט. בְּגִין דְּמִסְכְּנָא לָא אֵית לִיהּ מְדִילִיהּ כְּלוּם, אֲלָא מַה דִּיהֵבִין לִיהּ וְסִיחָרָא לָא אֵית לָהּ נְהוּרָא "מְדִילָהּ, אֲלָא מַה דִּיהֵיב לָהּ שְׁמָשָׁא.

(כג) ת"ח, אָמַאי עָנִי חָשׁוּב כְּמַת, מ"ט. בְּגִין דִּיהוּא אַתְרֵי גְרִים לִיהּ, דְּהָא בְּאַתְרֵי דְמוֹתָא הוּא שְׁכִית, וּבג"כ אַקְרִי מַת. הַהוּא דְחִיִּים עָלֶיהּ, הוּא יְהֵיב לִיהּ צְדָקָה, אֵילְנָא דְחִיִּי שְׁרָיָא עָלוּי. כַּד"א, "וְצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת. וְכְגוֹוְנָא דְעֵבִיד ב"נ לְתִתָּא, הָכִי נָמִי עֵבִיד לְעֵילָא מִמָּש. זְכָאָה תּוֹלְקִיהּ דְזָכִי לְמַעַבְד שְׁמָא קַדִּישָׁא לְעֵילָא, בְּג"כ צְדָקָה סְלִיק עַל כְּלָא.

מסורת הזהר

(ז) (תהלים כב) יתרו קו צ"ק. (ח) (תהלים קו) ויצא נב צ"ה. (ט) (משלי י) לעיל פרשת בהר אות סב צ"י. אשתלים ואשתכח. ז עביד דא אתערותא; אתערותא דא. ח מרירה. ט חז. י ל"ג שריא עלוי.

חלופי גרסאות

הסולם

צדקה למסכנא

מאמר

בעת שאיננה בווג עם ז"א כנ"ל, מהו הטעם. משום שהעני אין לו משלו כלום, אלא מה שנותנים לו, וכן הלבנה, שהיא המלכות, אין לה אור משלה, אלא מה שנותן לה השמש, שהוא ז"א.

(כג) ת"ח אמאי עני חשוב כמת: מהו הטעם. הוא משום שאותו מקום גרם לו, כי במקום מיתה הוא מצוי. כי המלכות ה"ס עץ הדעת טוב ורע, שאם זוכה הרי טוב וחיים ואם אינו זוכה הרי רע ומות (כנ"ל, ויצא י"ג ד"ה סתרא) ומשום זה הוא נקרא מת. ואותו שמרחם עליו, הוא נותן לו צדקה, וגורם שעץ החיים שנקרא צדקה, שורה על עץ הדעת שהוא אילנא דמותא, כמש"א וצדקה תציל ממות. ונמצא כמו שהאדם עושה למטה, שמחיה את העני שנקרא מת, כן הוא עושה למעלה ממש, שמשרה אילנא דחיי על אילנא דמותא. אשרי חלקו שזכה לעשות שם הקדוש למעלה. דהיינו ליחדה עם ז"א. משום זה עולה צדקה על הכל.

והני

(כא) ת"ח, הָא אוקמוהּ וכו': בוא וראה, הרי העמידוהו שכך הוא. כי העני אחוז בדין, וכל מאכלו הוא בדין, הוא המקום שנקרא צדק שהוא מלכות. כש"א תפלה לעני כי יעטוף. **תפלה** זו היא תפלה של יד, דהיינו המלכות, והעמידוהו. שבעת שאינה בווג עם ז"א, היא עניה ונקראת צדק. ומי שנותן צדקה לעני, הוא עושה למעלה את השם הקדוש שלם כראוי, דהיינו שמחברה עם ז"א המשפיע לה הכל, משום שצדקה היא עץ החיים, שהוא ז"א, וצדקה נותנת ומשפעת לצדק שהיא מלכות. וכשנותנת לצדק, אז מתחבר זה בזה, ז"א במלכות, והשם הקדוש נמצא שלם. מי שעושה התעוררות שלמטה זו, דהיינו שנותן צדקה, הוא ודאי כאלו עשה את השם הקדוש בשלמות. כעין שהוא עושה למטה כך מתעורר למעלה. וע"כ כתוב, אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת. **עושה צדקה**, זהו הקב"ה, כביכול הוא עשה אותו.

(כב) ת"ח מסכנא הא וכו': בוא וראה, עני הרי למדנו מי הוא מקומו, דהיינו מלכות (דפו"י דף קי"ג ע"ב)

בהקותי

ט

כד וְהִנֵּי מְלִי, צְדָקָה לְשִׁמָּה. דְּהָא אֲתַעַר צְדָקָה לְצִדְקָה, יִלְחַבְרָא לֹון פְּחָדָא, וְלִמְהוּי כְּלָא שְׁמָא קְדִישָׁא פְּדָקָא יָאוּת. דְּהָא צְדָקָה, לָא אֲתַתְּקֵן, וְלָא אֲשַׁתְּלִים, אֶלָּא בְּצְדָקָה. דְּכַתִּיב, בְּצְדָקָה תִּכְוֹנְנִי, וְלִכְנָסַת יִשְׂרָאֵל אֲתָמֵר, וּבְגִ"כ וְעִשִּׂיתֶם אוֹתָם וְגו'.

כה וְנִתְתִי שְׁלוֹם בְּאַרְץ וּשְׁכַבְתֶּם וְאִין מַחְרִיד וְגו'. ר' יוֹסִי פִתַח, רְגִזוּ וְאֵל תַּחֲטְאוּ וְגו'. רְגִזוּ וְאֵל תַּחֲטְאוּ, הָאִי קָרָא אוֹקְמוּהָ, דְּבַעֵי פֵר נֶשׁ לְאַרְגָּזָא יֵצֵר טוֹב עַל יֵצֵר הָרַע, וְשִׁפִּיר. אֲבָל בְּשַׁעֲתָא דְרַמְשׁ לִילְיָא, וּבִר נֶשׁ שְׁכִיב עַל עַרְסִיהָ, הַפְּמָה גְרִדִינִי נְמוּסִין מִתְעַרְוִין בְּעֵלְמָא, וְאֶזְלִין וְשִׁאטִּין, וּבְגִי נֶשׁא בְּעָאן לְלֵאֲתֵרְגָּזָא מִקְמִיהָ קב"ה, וְלִדְחֵלָא וּמְנִיָּה, בְּגִין דְּלָא יִשְׁתַּפַּח נַפְשִׁיהָ בְּגוֹיָיְהוּ, וְיִשְׁתַּזִּיב מְנִיָּיהוּ. וְיַבְעֵי לִיהָ לִב"נ, דְּלָא יִפִּיק מְנִיָּיהוּ מְלָה בְּפוּמִיהָ. בְּגִין דְּלָא יִתְעַר לְהוּ לְגַבִּיָּה, וְלָא יִשְׁתַּפְּחוּן בְּהִדְיָה. הַה"ד אֲמָרוּ בְּלִבְבְּכֶם עַל מִשְׁפַּכְכֶם וְדַמּוּ סְלָה. דְּלָא יִפִּיק מְנִיָּיהוּ מְלָה מִפוּמִיָּה.

כו ת"ח, בְּשַׁעֲתָא דְאֲשַׁתְּכַחוּ יִשְׂרָאֵל וּכְאִין קָמִי קב"ה, מַה כְּתִיב, וְנִתְתִי שְׁלוֹם בְּאַרְץ. הָאִי לְעִילָא. דְּאֲתִי קב"ה לְאֲתַחְבְּרָא בְּכִנְסַת יִשְׂרָאֵל. בְּדִין וּשְׁכַבְתֶּם וְאִין מַחְרִיד. מ"ט. בְּגִין וְהִשְׁבַּתִי חֲזָה רַעָה מִן הָאֲרָץ. דָּא חֲזָה דְזִינָא בִישָׂא לְתַתָּא. וּמֵאִי אִיְהִי. אֲגָרַת בַּת מַחְלַת, הִיא, וְכָל סִיעֲתָא דִילָהּ. הָאִי בְּלִילְיָא. בִּימְמָא, בְּנִי נֶשׂא דְאֲתוּ מִסְטֵרְהָא דָא, הַה"ד וְחֲרִיב לָא תַעֲבֹור בְּאַרְצְכֶם.

מסורת הזהר

(י) (ישעיה נד) בשלח צג צ"פ. (ז) ח"ג קיד. קטו: (ז) (תהלים ד), (ח) לעיל צ"כ. (ז) (תהלים ד), (ח) לעיל צ"כ.

חלופי גרסאות

כ ולחברא. ל לארגזא. ח קמי; מקמי ו ל"ג מניה. ט ובני. ע ל"ג מנייהו. פ מסטרא.

דרך אמת [ז] כמה וכמה בעלי דינים ממונים על חזקת המלך יתברך ויתעלה.

מאמר

הסולם

ונתתי שלום בארץ

כד וְהִנֵּי מְלִי צְדָקָה לְשִׁמָּה וכו': והדברים האלו אמורים בצדקה לשמה, כי בזה מעורר צדקה את הצדק דהיינו ז"א למלכות, לחברם יחד, ויהיה הכל שם קרוש כראוי. כי צדק אינו מתקן ואינו נשלם אלא בצדקה. שכתוב בצדקה תכונני. שזה נאמר לכנסת ישראל, שהיא המלכות, שרק בצדקה היא נשלמת. משום זה כתוב, ועשיתם אותם וכו'.

כה ונתתי שלום בארץ ושכבתם וכו': רבי יוסי פתח, רגזו ואל תחטאו וכו'. רגזו ואל תחטאו מקרא זה העמידוהו. שאדם צריך להרגיז יצר הטוב על יצר הרע, ויפה הוא. אבל בשעה שהחשיך הלילה, ואדם שוכב על מטתו, כמה חוקרי דין, דהיינו מלאכי חבלה, מתעוררים בעולם והולכים ומשוטטים, ובני אדם צריכים להתרגז מלפני הקב"ה ולירא ממנו, כדי שלא תמצא נפשו ביניהם, וינצל מהם. ואדם צריך,

(דפו"י דף קי"ג ע"ב * דף קי"ד ע"א)

בהקותי

(כז) ר' אבא אמר, הָא אוקמוה דאפילו תרב של שלום, כגון פרעה נכה. אבל וחרב לא תעבור, דא סיעתא דילה. והשבתי תיה רעה, דלא תשלוט בארעא, ואפילו העברה בעלמא לא תעבור עליכו, ואפילו תרב דשאר עמין, ואפילו ב"ג מזינא, לא יעבור עליכו.

(כח) ודא דריש יאשיהו מלפא, ואוקמוה דהוא אתפס בחוביהו דישראל. כמא דכתוב, רוח אפינו משיח יי' נלכד בשחיתותם וגו'. הכא אית לאסתפלא, דהא תנינן אי רישא דעמא הוא טב, כל עמא משתזבן בגיניה. ואי רישא דעמא לא אתפשר, כל עמא אתפסן בחוביה. והא יאשיהו רישא דכשרא הוה, ועובדוי מתפשרן. אמאי אתפס בחוביהו דישראל.

(כט) ואלא על דלא הימין ביה בירמיהו, ואלא כפית להו לישראל, דחשיב דכלהו זכאין פותיה. והוה אמר ליה ירמיה, ואלא הימין ביה. ובג"כ אתפס בחוביהו. ועוד דסיהרא הוה מאיף נהורא, ובעיא לאסתמא.

(ל) ונתתי משכני בתוככם וגו'. ונתתי משכני, דא שכנינתא. משכני: משכונא דילי. דהיא אתמשכנא בחוביהו דישראל. ונתתי משכני, משכוני ודאי. מתל לב"ג דהוה רחיקא לאחרא, א"ל ודאי ברחימותא עלאה דאית לי גבך, בעינא לדיירא עמך. אמר היך אנדע דתידור גבאי, נטל כל כסופא דביתיה, ואייתי לגביה, אמר הָא משכונא לגבך, דלא אתפרש מנך לעלמין.

חלופי גרסאות

ז והא. ק אלא. ר ולא וליג אלא על. ש ליג מתל.

מסורת הזהר

(ז) (איכה ד) ח"ג רנה: (ז) פקורי קכו צ"ג.
דרך אמת (ח) לא מיהא בהם לייסרם.

הסולם

מאמר

(כט) א"א על דלא הימין וכו': ומשיב, הוא משום שלא האמין בירמיהו (מגילה יד): ולא ייסר את ישראל שיחזרו בתשובה, כי חשב שכולם צדיקים כמותו. וירמיה אמר לו זה ולא האמינו, ומשום זה נתפס בעונותיהם. ועוד שהלבנה שהיא המלכות, היתה בשפל האור, והיתה הולכת להסתם לגמרי. כי כבר היה קרוב לחורבן בית המקדש.

מאמר ונתתי משכני בתוככם

(ל) ונתתי משכני בתוככם וגו': ונתתי משכני, זו היא השכינה. משכני פירושו המשכון שלי, כי היא, השכינה, נתמשכנה בעונותיהם של ישראל. כי הולכת עמהם בגלות. ונתתי משכני, משכוני ודאי. משל לאדם שהיה אוהב את חברו. אמר לו, ודאי באהבה עלינוה שיש לי אליך אני רוצה לדור עמך. אמר חבירו, איך אדע שתדור אצלי. הלך ולקח כל חמדת ביתו והביא אצלו, אמר הרי משכוני אצלך, שלא אפרד ממך לעולם.

כך

(כז) רבי אבא אמר וכו': רא"א, הרי העמידוהו, שאפילו חרב של שלום, לא תעבור בארצכם כגון פרעה נכה, שרצה לעבור דרך ארץ ישראל ולא עזבו יאשיהו המלך (ד"ה ב' ל"ח). אבל הפירוש הוא, וחרב לא תעבור, היינו החברה שלה, הבאים מצד הקליפה הנ"ל, והשבתי תיה רעה, היינו הקליפה בעצמה לא תשלוט בארץ, ואפילו העברה בעלמא לא תעבור עליכם, ואפילו חרב של שאר העמים, ואפילו אדם אחד מזוין, לא יעבור עליכם.

(כח) ודא דריש יאשיהו וכו': וזה דרש יאשיהו המלך, שלא הניח לעבור חייליו של פרעה נכה בארץ, והעמידוהו, שהוא נתפס בעונותיהם של ישראל, (תענית כב): וע"כ נהרג אז. כמ"ש, רוח אפינו משיח ה' נלכד בשחיתותם וגו'. כאן יש להסתכל, כי למדנו, אם ראש העם הוא טוב כל העולם ניצולים בזכותו. ואם ראש העם אינו כשר, כל העם נתפסים בעונו. והרי יאשיהו שהיה ראש כשר, ומעשיו ישרים למה נתפס בעונותיהם של ישראל.

(דפוי"ד דף ק"ד ע"א)

יא

בהקותי

לא פך קודשא בריך הוא, בעא לדיירא בהו בישראל, מה עבד, נטל כסופא דיליה, ונחית להו לישראל. אמר לון, ישראל, הא משכונא דילי גבייכו, בגין דלא אתפרש מנייכו לעלמין. ואע"ג דקב"ה אתרחיק מינן, משכונא שביק בינן, ונאנן נטרין ההוא כסופא דיליה, מאן דיבעי משכוניה ייתי לדיירא גבן בג"כ ונתתי משכני בתוככם, משכונא אתן בידייכו, בגין דאדור עמכון. ואע"ג דישראל השתא בגלותא, משכונא דקב"ה «הוא גבייהו, ולא שביקו ליה לעלמין.

לב ולא תגעל נפשי אתכם, לבינ דרחים לחבריה, ובעא לדיירא עמיה, מה עבד, נטל ערסא דיליה ואיתי לביתיה. אמר דא ערסא דילי בביתך, בגין דלא ארחיק מינך, ערסך, ומאנך. פך קב"ה אמר, ונתתי משכני בתוככם ולא תגעל נפשי אתכם, הא ערסא דילי בביתייכו, פיון דערסא דילי עמכון, תנדעון דלא אתפרש מנייכו, ובג"כ ולא תגעל נפשי אתכם.

לג והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלהים, פיון דמשכנא דילי גבייכו, בודאי תנדעון דאנא דאזיל עמכון, כד"א «פי יי' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויביך לפניך והיה מחניך קדוש.

לד רבי יצחק ורבי יהודה, הוו שכיחי ליליא תד בכפר, קריב לימא דטבריא, קמו בפלגות ליליא אמר ר' יצחק לרבי יהודה גימא במלי דאורייתא דאע"ג דאנן באתר דא, לא בעינא לאתפרשא מאילנא דחיי.

לה פתח ר' יהודה ואמר, ומשה יקח את האהל ונטה לו מתוך

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ו) (ויקרא כו). (ז) (דברים כג) פקודי קו צ"ח. (ז) (שמות) ת כן. א ל"ג הוא. ב ל"ג מינן. ג דמשכונא. ד ל"ג (לג) ב"ב קער צ"ד.

דרך אמת ו' ואנו שומרים התענוג שלו שכל מי שרוצה במשכנו ובא לדור אצלנו.

ונתתי משכני בתוכם

הסולם

מאמר

ולא תגעל נפשי אתכם, הרי מטתי, שהיא השכינה, בביתכם וכיון שמטתי עמכם, תדעו שלא אפרד מכם. ומשום זה, ולא תגעל נפשי אתכם. דהיינו שלא אתרחק מכם.

לג והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאֱלֹהִים: כיון שהמשכון שלי אצלכם, כנ"ל, תדעו בודאי שאני הולך עמכם, כמש"א, כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויביך לפניך והיה מחניך קדוש.

לד ר' יצחק ור' יהודה וכו': ר"י ור"י היו נמצאים לילה אחד בכפר סמוך לימה של טבריא. קמו בחצות לילה. א"ר יצחק לר' יהודה, נאמר דברי תורה, כי אע"פ שאנו במקום זה אין אנו צריכים להפרד מען החיים.

לה פתח ר' יהודה וכו': פרו' ואמר, ומשה יקח את האהל ונטה לו מתוך למחנה וגו'. שואל, ומשה יקח את האהל, למה עשה

כך

לא פך קב"ה בעא וכו': כך הקב"ה רצה לדור בישראל. מה עשה לקח החמדה שלו, שהיא השכינה, והורידה לישראל. אמר להם, ישראל, הרי המשכון שלי אצלכם, כדי שלא אפרד מכם לעולם. ואע"פ שהקב"ה התרחק ממנו, המשכון עזב בידינו, כי השכינה עמנו בגלות, ואנו שומרים את החמדה ההיא שלו, וכשהוא יבקש את המשכון שלו, יבא לדור אצלנו. משום זה כתוב, ונתתי משכני בתוכם. שפירושו, משכון אתן בידכם כדי שאדור עמכם. ואע"פ שישראל עתה בגלות, המשכון של הקב"ה אצלם, ולא עזבו אותו לעולם.

לב ולא תגעל נפשי אתכם: בדומה לאדם האוהב את חברו, ורוצה לדור עמו. מה עשה, נטל מטתו והביאה לביתו. אמר, הרי מטתי בביתך, כדי שלא אתרחק ממך, ממתוך ומכליך. כך אמר הקב"ה, ונתתי משכני בתוכם

(דפו"י דף קי"ד ע"א)

יב

בהקותי

למחנה וגו'. ומשה יקח את האהל, אמאי. אלא אמר משה, הואיל וישראל קא משקרי ביה בקב"ה, ואחליפו הכבוד שלו, בעגל, הרי המשכון שלו, שהוא השכינה, הנקראת אהל מועד, יהיה בידי נאמן, עד שנראה אצל מי ישאר המשכון.

ל"ו) אמר ליה ליהושע, אנת תהא מהימנא בין קודשא בריך הוא, ובין ישראל, וישתאר משכונא בידך בהימנותא, ונחמי * במאן ישתאר. מה פתיב, ושב אל המחנה ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל. מאי טעמא ליהושע בגין דאיהו פסיתרא לגבי שמשא, ואיהו אתחזי לנטרא משכונא. ועל דא, לא ימיש מתוך האהל.

ל"ז) א"ל קודשא ב"ה למשה, משה, לא אתחזי הכי, דהא משכונא דילי יתבית בידיהו, אף על גב דאינון חאבו לגבאי, משכונא יהא לגבייהו, דלא יתפרשון מניה. תבעי דאתפרש מנייהו דישראל, ולא איתוב לגבייהו לעלמין, אלא אתיב משכונא דילי לגבייהו, ובגיניה לא אשבוק להון בכל אתר.

ל"ח) אע"ג דישראל חבו לגביה דקב"ה, האי משכונא דיליה לא שבקו, וקב"ה לא נטיל ליה מבינייהו. ועל דא, בכל אתר דגלי ישראל, שכינה עמהון. ועל דא פתיב, ונתתי משפני בתוככם. והא אוקמוה.

ל"ט) פתח רבי יצחק ואמר * דומה דודי לצבי או לעופר האילים הנה זה וגו'. וכאין אינון ישראל, דזכו דמשכונא דא למחזי גבייהו, מן מלכא עלאה. דאף על גב דאינון בגלותא, קב"ה אתי בכל ריש ירחי ושבתי וזמני, לאשגחא עלייהו, ולאסתכלא בההוא משכונא דאית ליה גבייהו, דאיהו פסופא דיליה.

חלופי גרסאות
ה אתפרש מינייהו.

מסורת הזהר
(ק) (שיר ב) שמות כג צ"ג.

הסולם

מאמר

כך. ומשיב, אלא אמר משה, כיון שישראל משקרים בהקב"ה, והחליפו הכבוד שלו, בעגל, הרי המשכון שלו, שהוא השכינה, הנקראת אהל מועד, יהיה בידי נאמן, עד שנראה אצל מי ישאר המשכון.

ל"ח) אע"ג דישראל חבו לגביה דקב"ה, האי משכונא דיליה לא שבקו, וקב"ה לא נטיל ליה מבינייהו. ועל דא, בכל אתר דגלי ישראל, שכינה עמהון. ועל דא פתיב, ונתתי משפני בתוככם. והא אוקמוה.

ל"ט) פתח רבי יצחק ואמר * דומה דודי לצבי או לעופר האילים הנה זה וגו'. אשרי הם ישראל שזכו שהמשכון הזה ממלך העליון יהיה אצלם, * ואע"פ שהם בגלות, בא הקב"ה בכל ראש חדש ושבת ויום טוב, להשגיח עליהם ולהסתכל במשכון הזה שיש אצלם שהוא חמורו.

למלכא

(דפו"י דף קי"ד ע"א *) דף קי"ד ע"ב) * ע"י ברכת שלום בסוף הספר

יג

בחקותי

מז לַמִּלְכָּא דְסַרְחָא מְטְרוֹנִיתָא, אַפְקָה מֵהִיכְלִיָּהּ. מָה עֲבַדְתָּ. נְטַלְתָּ בְרָהּ דִּילִיָּהּ כְּסוּפָא דְמִלְכָּא, רְחִימָא דִּילִיָּהּ. וּבְגִין דְדַעַתָּא דְמִלְכָּא עֲלֵהּ, שְׂבָקִיָּהּ בִּידְהָא. בְּשַׁעַתָּא דְסָלִיק רְעוּתָא דְמִלְכָּא, עַל מְטְרוֹנִיתָא, וְעַל בְּרָהּ, תָּוָה ^י סָלִיק יֶאֱגָרִין, וְנַחֲתִית דְרָגִין, וְסָלִיק כּוּתְלִין, לְאַסְתְּפֻלָּא וּלְאַשְׁגָּחָא בֵּין נוֹקְבֵי כּוּתְלָא עֲלֵיָּהּ, בֵּין דְחָמֵי לֹזַן, שְׂאֲרֵי בְּכִי מֵאַחֲוֵי ^י קוֹסְטֵי כּוּתְלָא, יִוְלְבְּתֵר אֲזִיל לִיָּהּ.

מזא כִּף יִשְׂרָאֵל, אִף עַל גַּב דְּאִינוּן נְפָקוּ מֵהִיכְלִיָּהּ דְמִלְכָּא, הֵהוּא מְשַׁכּוֹנָא לֹא שְׂבָקוּ, וּבְגִין דְרְעוּתָא דְמִלְכָּא עֲלֵיָּהּ, שְׂבָקִיָּהּ עִמְהוּן. בְּשַׁעַתָּא דְסָלִיק רְעוּתָא דְמִלְכָּא קְדִישָׁא, עַל מְטְרוֹנִיתָא וְעַל יִשְׂרָאֵל. סָלִיק ^י אֶגְרִין, נַחֲתִית דְרָגִין, וְסָלִיק כּוּתְלִין, לְאַסְתְּפֻלָּא וּלְאַשְׁגָּחָא בֵּין קוֹסְטֵי כּוּתְלָא עֲלֵיָּהּ. בֵּין דְחָמֵי לֹזַן, שְׂאֲרֵי וּבְכִי, הֵהוּ"ד דּוּמָה דּוּדֵי לְצָבִי אוּ לְעוֹפֵר הָאֵלִים לְדִלְגָא מְכוּתְלָא לְאִיגְרָא, וּמֵאִיגְרָא לְכוּתְלָא. הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר פְּתָלָנוּ, בְּכַתִּי כְּנִסְיוֹת וּבְכַתִּי מְדַרְשׁוֹת מְשַׁגִּית מִן הַחֲלוֹנוֹת, ^י דְּוֹדָי בִּי כְּנִישְׁתָּא בְּעֵינֵי חֲלוֹנוֹת. מְצִיָּן מִן הַחֲרֻבִים, לְאַסְתְּפֻלָּא וּלְאַשְׁגָּחָא עֲלֵיָּהּ. וּבְגִין כִּף, יִשְׂרָאֵל כְּעוּ לְמַחְדֵּי בְּהוּא יוֹמָא, דְּאִינְהוּ יַדְעֵי דָא, וְאַמְרֵי. ^י זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ נְגִילָה וְנִשְׁמַתָּה בּוּ.

מזב ^י וְאִם בְּחַקְתִּי תִמְאַסּוּ וְגו'. ר' יוסי פתח, ^י מוסר י' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו. כמה חביבין ישראל קמי קודשא ב"ה, דקב"ה בעי לאוכחא להו, ולדברא להו בארע מישר, כאבא דרחים לבריה, ומגו רחימו דיליה לגביה, שרביטא בידיה פדרי, ^י לזבנא ליה בארע מישר, דלא יסטי

חלופי גרסאות

1 ארין, 2 לבתר, 3 ארין; מוסיף ארין מקפץ על הגבעות.
4 ל"ג דודאי בי כנישתא בעיא חלונות. 5 עליהו דישראל
ובג"כ בעי חדווא ולמחרי בהווא יומא דאן ידעין דא
וישראל אמרי זה היום.

מסורת הזהר

(1) (תהלים קיח) ח"ג קה. ז"ח כו ט"ב שני"א. (2) (ויקרא
כו). (3) (משלי ג) ח"ג ריג.

דרך אמת זן משל למלך שמרדה וכו', חן עלה חרורים. טן חרכי הכותל. ין להנהיגו.

דומה דודי לצבי

בעליות וירד במדרגות ועלה על כתלים, להסתכל ולהביט עליהם מבין חרכי הכותל. כיון שראה אותם התחיל לבכות. ז"ש דומה דודי לצבי או לעופר האיילים, לקפוץ מן הכותל אל העליה, ומן העליה אל הכותל. הנה זה עומד אחר בתלנו, היינו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, משגיח מן החלונות, כי וראי שביט הכנסת צריך חלונות. מציין מן החרובים להסתכל ולהביט עליהם. ומשום זה צריכים ישראל לשמוח ביום ההוא שהם יודעים זה, ואומרים, זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו. **מב** וְאִם בְּחַקְתִּי תִמְאַסּוּ וְגו': רבי יוסי פתח, מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו. כמה אהובים הם ישראל לפני הקב"ה, שהקב"ה רצה להוכיחם ולהנהיגם בדרך הישר כרחם אב על בנו. ומתוך אהבתו אליו, נמצא השרביט

הסולם

כאמר

מ לַמִּלְכָּא דְסַרְחָא מְטְרוֹנִיתָא וכו': בדומה למלך, שמרדה בו המטרוניתא. הוציאה מהיכלו. מה עשתה. לקחה עמה בנה שלו שהוא חמדת המלך ואהוב שלו. ומשום שדעתו של המלך עליה, עזבו בידיה. בשעה שעלה רצונו של המלך על המטרוניתא ועל בנה, היה עולה בעליות, ויורד במדרגות, ועולה על כתלים, להסתכל ולהביט עליהם מבין חרכי הכותל. כיון שראה אותם, התחיל לבכות מאחורי חרכי הכותל, ואח"כ הלך לו. קוסטי, פירושו חרכים לפי הענין. **מא** כִּף יִשְׂרָאֵל אַע"ג וכו': כך ישראל, אַע"פ שהם יצאו מהיכל המלך, ובאו בגלות, משכון ההוא לא עזבו. ומשום שרצון המלך עליהם עזבו עמם. בשעה שעלה רצון המלך הקדוש על המטרוניתא ועל ישראל, עלה (דפו"י דף קי"ד ע"ב)

יד

בהקותי

למינא ולשמאלא. הה"ד « כי את אשר לאהב יי יוכיח וכאב את בן ירצה. ומאן דלא רחים ליה קב"ה, וסאני ליה, סליק מניה י תוכחה, סליק מניה שרביטא. **מג) כתיב.** אהבתי אתכם אמר יי וגו', מגו רחמותא דיליה, שרביטא בידיה תדיר, לדברא ליה. ואת עשו שנאתי, בג"כ סליקת מניה שרביטא, סליקת מניה י תוכחה, בגין דלא אתן ליה בי חולקא, רחיקא דנפשאי הוא. אבל אתון, אהבתי אתכם ודאי. ובג"כ, מוסר יי בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו. מאי ואל תקוץ. לא תקוצון ביה, כמאן דערק מגו גובין, דאינון מילין גובין לגביה בגרמיה.

מד) תא חזי, בשעתא דאתער צדק בדינוי. כמה יי סטרי טהירין, מתערין

חלופי גרסאות

כ אוכחא. ל אוכחא.

כ אוכחא. ל אוכחא.

מסורת הזהר

(א) (שם) ח"ג פה. ב) (מלאכי א) שמות צו צ"ח.

דרך אמת כן קוצים. לן אורות רוחות עליונות המתפשט מימין ומשמאל ר"ל מחסר ודין כוודע.

מאמר

הסולם

צדק בדינוי

פירוש. כבר ידעת שיש במלכות ב' בחינות דינים, מב' הנקודות מנעולא ומפתחא (כח"ש לעיל בהקסה"ז דף נ"ז ד"ה החיא, ודף נ"ט ד"ה גו ע"ש) ותחילה מתעוררים במלכות דינים דמנעולא, שה"ס מלכות דצמצום א' הבלתי ממותקת דבינה. וז"ש, **בשעתא דאתער צדק בדינוי, כמה סטרי טהירין מתערין** וכו'. שהם כולם דינים קשים. ואח"כ מתעוררים הדינים דנקודת המפתחא, ע"י עליית המלכות לבינה, כמ"ש שם. ואז הקליפות הנמשכים מדינים שבמלכות עולים אחרי המלכות ונאחזים בבחינות הבינה, שמכאן היא הבינה דקליפה, הנקראת נוקבא דתהומא רבא. וז"ש, תהותייהו **מומנן אחרנין**, שהם נמשכים מראשונים, אבל הם, **מארי טפסין**, בעלי חבלה, כי הם מקפצים ממקום המלכות ומחבלים בבינה. והם סוד, **ממנן דארבעין חסר** הד, שמחמת קפיצתם לאתו בבינה נאבד מהם המלכות דמלכות, שהיא בחינת המנעולא, ויש בהם ד' ספירות דקליפות חו"ב תו"מ שבכל אחת עשר, אלא חסרים מלכות דמלכות (כנ"ל ויצא דף ט"ז ד"ה תיקון ח') והזהר מפרש הדברים, ואומר **שאטין ונחתין לקאן**, שתחילה הם משוטטים ויורדים ולוקים מבחינת הדינים שלמטה דהיינו מנעולא, כמו הקליפות הראשונים. ואח"כ **וסלקין ונמלין רשותא** שעולים, להתאחו בבינה, ולוקחים רשות, כלומר שלוקחים כח לזה, מן המלכות עצמה שעלתה לבינה, **ועיילי בנוקבא דתהומא רבא**, שהיא מדור אותם הקליפות הנאחזות בבינה, כי מקום הקליפות הנאחזות במנעולא, נקראים, נוקבא דתהומא זוטא. ושם, **מוצבעין, טפסי, שמצבעים עצמם, בצבע אדום,** כמו

השרביט שלו תמיד בידו, להנהיגו בדרך הישר, שלא יסור ימין ושמאל. וז"ש, כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב את בן ירצה. ומי שהקב"ה אינו אוהב אותו, ושונא אותו, מעביר ממנו תוכחה, מעביר ממנו השרביט.

מג) כתיב אהבתי אתכם וגו'. כתוב, אהבתי אתכם אמר ה', ומתוך אהבתו נמצא השרביט תמיד בידו להנהיג לנו. **ואת עשו שנאתי,** ומשום זה, העברתי ממנו השרביט, העברתי ממנו התוכחה, כדי שלא אתן לו חלק בי, נפשי קצה בו. אבל אתם, אהבתי אתכם, ודאי, ומשום זה מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו. מהו ואל תקוץ. היינו אל תקוצו בו, כמי שבורה מפני הקוצים, כי אלו המלכים המשעבדים את ישראל הם כקוצים בגופו. **גובין פירושו קוצים לפי הענין.**

מד) תא חזי בשעתא וכו'. בוא וראה, בשעה שצדק, שהיא מלכות מצד הדין שבה, מתעורר בדינוי, כמה בחינות רוחות מתעוררים מימין ומשמאל, כמה שרביטים יוצאים, מהם שרביטי אש, שרביטי גחלים, שרביטי שלהבת, כולם יוצאים ומתעוררים בעולם, ומכים בני אדם. תחתיהם יש ממונים אחרים בעלי חבלה, ממונים של ארבעים חסר אחת. הם משוטטים ויורדים ומכים ועולים ולוקחים רשות ונכנסים לנקב תהום הגדול, ומצבעים ומטפסים, ואש שורף מתחברת בהם, ויוצאים, גחלות בוערות ומשוטטים ויורדים ונמצאים כנגד בני אדם. והיינו שכתוב, ויספתי ליסרה אתכם. אתן לבעלי הדין תוספת על הדין שלהם. **טפסי** פירושו, מטפסים ומקפצים. מלשון טפו, כי על ויתר ממקומו מתרגם ויטפו (איוב ל"ז א').

(דפויי דף קי"ד ע"ב)

זו

בהקותי

מימינא ומשמאלא, כמה שרביטין נפקין, מנהון שרביטי אשא, שרביטי גומריין, שרביטי שלהובא, בלהו נפקין ומתערין בעלמא, ולקאן לכני נשא. תחותיהו ממנן אתרנין, מארי טפסין, ממנן דארבעין חסר חד. שאטין ונחתין, לקאן וסלקין, ונטלין רשותא, עיילי בנוקבא דתהומא רבא, מצבעין טפסי, ונודא דדליק אתחבר בהו, נפקי גומריין ושאטין ונחתין, ואשתכחו לקבליהון דכני נשא. והיינו דכתיב, ויספתי ליסרה אתכם, אתן למאריהון דדינא, תוספת על דינא דלהון.

מזה) כד"א, לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. מאי לא אוסיף. לא אתן תוספת למארי דינא לשיצאה עלמא, אלא תוספת כגוונא דיכיל עלמא למסבל. וע"ד ויספתי אתן תוספת ודאי.

מזה) תוספת אמאי. בגין ליסרה אתכם שבע על חטאתיכם. שבע, ויהא קב"ה אי גבי ההוא דיליה לא יכיל עלמא למסבל אפילו רגעא תדא, הה"ד, אם עונות תשמור יהי מי יעמוד, ואת אמרת שבע על חטאתיכם. מזה) אלא מה ת"ל שבע. אלא הא שבע לקבליכו. ומאי איהי. דא

חלופי גרסאות

ג) (בראשית ח) משפטים קסט צ"כ ז"ח כב ט"ב ש"ג. ח ל"ג שבע. ו אי קב"ה גבי וליג והא. ס לקבליים. ד) (תהלים קל) ח"ג קפה: תיז תסיט קט"ו.

מסורת הזהר

דרך אמת מ) גחלים. נ) בעלי שלהבת גדולה מצד הדין. ס) צבעונים שלהובי אש.

שבע על חטאתיכם

הסולם

מאמר

המגיע לו, כלומר אם היה מעניש במשקל כפי החטא. לא היה העולם יכול לסבול אפילו רגע אחד. ז"ש, אם עונות תשמור יהי מי יעמוד, ואתה אומר שבע על חטאתיכם.

מזה) אלא מה תלמוד לומר וכו': ומשיב, אלא מה מלמדנו הכתוב שאומר, שבע, היינו, הרי שבע לנגדכם. ומי היא. היא שמטה, דהיינו מלכות הממותקת בבינה, שהיא שבע. כי נקראת שבע כמו שאתה אומר, מקץ שבע שנים תעשה שמטה. וע"כ אומר הכתוב, שבע על חטאתיכם. ונקראת המלכות, שבע, ונקראת גם בת שבע. מה בין זה לזה. אלא כשאומר שבע בלבד, הוא לעשות שמטה, ולעשות דינים להוציא בה חירות הכל. כלומר שבע לבד, יורה על המלכות בעת שהיא בבחינת הדינים דבינה, שדינים אלו הם הכנה שתוכל לקבל המוחין דהארת חכמה מן הבינה. (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר) שאלו המוחין ה"ס חירות הכל. אבל עודנה היא בהכנה, ובדינים ולא במוחין. בת שבע נקראת, שנתחברה באחר ב"א, יחד להאיר ולשלוט במלכותה, להודיע המלכות בארץ וכלל. דהיינו שכבר יצאו בה המוחין

כמו הדינים דבינה. ומטפסים ועולים להאחו בבינה. ונודא דדליק אתחבר בהו, דהיינו שנתוסף עליהם אש שורף מבחינת הבינה, ואז נפקי גומריין, שיוצאים מנוקבא דתהומא רבא בבחינת גחלים שורפות מדינים דבינה, ושאטין ונחתין ואשתכחו לקבליהון דכני נשא, דהיינו שיורדים ודנים בני אדם מתוספות דינים ההם שקבלו ממלכות שבמקום בינה. והיינו דכתיב, ויספתי ליסרה אתכם, אתן למאריהון דדינא תוספת על דינא דלהון. דהיינו שמלבד שנאחזים במלכות דמדת הדין שה"ס מנעולא, אתן להם תוספת אחיזה גם בבינה. שז"ס ויספתי ליסרה אתכם.

מזה) כד"א לא אוסיף וכו': כש"א, לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. מהו, לא אוסיף. היינו, לא אתן תוספת לבעלי הדין לכלות העולם, אלא תוספת כפי שיוכל העולם לסבול. וע"כ כתוב ויספתי, שאתן תוספת ודאי. שיוכל העולם לסבול.

מזה) תוספת אמאי, בגין וכו': התוספת למה. הוא כדי ליסר אתכם שבע על חטאתיכם. שואל, שבע, הרי אם הקב"ה היה גובה את (דפו"י דף קי"ד ע"ב *) דף קט"ו ע"א)

בהקותי

טז

שמיטה, דאיהי שבע, דאקרי שבע, כד"א, ^ו מקץ שבע שנים תעשה שמיטה. ועל דא שבע על חטאתיכם, ואקרי שבע, ואקרי בת שבע. מה בין האי להאי. אלא שבע בלחודה, למעבד שמיטה, ולמעבד דינין, לאפקא חירו דכלא בה. בת שבע "אקרי, דאתחבר "באחרא פחדא, לאנתרא, למשלט במלכותא, לאודעא מלכותא בארעא ובכלא, בת שבע אקרי. פתיב, ^ו על פן שם העיר באר שבע עד היום הזה. באר שבע, בארה דיצחק הוא, וכלא חד מלה " הוא.

מח רבי אבא אמר, ^ו ויסרתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם. ויסרתי אתכם, על ידא דממנן אחרנין, כמה דאוקמוה. אף אני, ^ו הא אנא אתער לקבלייכו. הא שבע, לאתערא עלייכו.

מז ת"ח, רחימותא עלאה דקב"ה בישראל, ולמלכא דהוה ליה בר יחידאי, והוה חטי קמי מלכא, יומא חד סרח קמי מלכא, אמר מלכא, כל הני יומין אלקינא לך, ולא קבלת. מפאן ואילך חמי מאי אעביד לך, אי אתריף לך מן ארעא, ואפיק לך ממלכותא, דילמא יקומון עלך דובי חקלא, או זאבי חקלא, או לסטין, ^ו ויעברון לך מעלמא. מה אעביד. אלא אנא ואנת גיפוק " מארעא.

נ כף אף אני, אנא ואנת גיפוק " מארעא. ^ב כף אמר קב"ה, ישראל מה אעביד לכו, הא אלקינא לכו, ולא ארפיתו אודנייכו, הא ^ג אייתינא עלייכו מארי תריסין, מארי טפסין, לאלקאה לכון, ולא שמעתון. אי אפיק לכו מארעא ^ד לחודכון, דחילנא עלייכו מפמה דובין, מפמה זאבין, דיקומון עלייכו,

חלופי גרסאות

ע ל"ג אקרי, פ ל"ג באחרא, צ ל"ג הוא, ק ל"ג הא, ר מוסיף מתל למלכא, ו יעברון לך בעלמא, ת מעלמא. א מוסיף מארעא אף אנא [עמך אנא] ואנת נהך בגלותא וניפוק כחדא, ב ל"ג כן אמר קב"ה, ג אתינא, ד ל"ג לחודכון.

מסורת הזהר

ח (הברים טו, ו) (בראשית כו) ח"ג שבי ז"ח ט"א שכי"ט ז) בהשמטות ח"א רס: רסה: ח"ג ערה. ת"ז תכ"ז עא: תק"ח קו ט"א שכי"ז קיט ט"ב ש"ט.

שבע על חטאתיכם

וראה, אהבה עליונה של הקב"ה לישראל, בדומה למלך, שהיה לו בן יחיד, והיה חוטא לפני המלך. יום אחד חטא לפני המלך. אמר המלך כל אלו הימים הכיתי אותך, ולא קבלת, מכאן ואילך, ראה מה שאעשה לך. אם אגרש אותך מן הארץ, ואוציאך מן המלכות, אולי יקומו עליך דובים שבשדה, או זאבי השדה, או רוצחים, ויעברו אותך מן העולם. מה אעשה. אלא אני ואתה נצא מן הארץ.

ג כף אף אני וכו': כן אף אני שכתוב, פירוש, אני ואתם נצא מן הארץ. דהיינו שנוך בגלות. כן אמר הקב"ה לישראל, מה אעשה לכם, הרי הכיתי אתכם ולא הטייתם אזנכם הרי הבאתי עליכם בעלי מלחמה ומלאכי חבלה, להכותכם ולא שמעתם. אם אוציאכם מן הארץ בלבדכם, אני מפחד עליכם מכמה דובים

הסולם

כאמר

המוחין. ואז נקראת בת שבע. שכתוב, ע"כ שם העיר באר שבע עד היום הזה. באר שבע, הוא בארו של יצחק. שה"ס המוחין דהארת חכמה. והכל דבר אחד הוא. כלומר שבע ובת שבע הם דבר אחד, ששניהם מורים על דבקותה בבניה שנקראת שבע. אלא שבע הוא בקטנות בעת הדינים. ובת שבע הוא בגדלות.

מח ר' אבא אמר וכו': רא"א ויסרתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם. ויסרתי אתכם, על ידי ממונים אחרים, כמו שהעמידוהו (לעיל אות מ"ד) **אף אני**, הרי אני ז"א, מתעורר אליכם להצילכם, הרי שבע שהיא מלכות, להתעורר עליכם להצילכם. דהיינו שז"א ומלכות יכללו עמהם בגלות וע"כ יוציאו אותם מהגלות, כמו שמפורש לפנינו.

מט ת"ח רחימותא עלאה וכו': בוא (דפו"י דף קט"ו ע"א)

יז

בהקותי

ויעברון לכו מעלמא. אכל מה אעביד לכון, אלא אנא ואתון נפוק מארעא, ונהך בגלותא. הה"ד ויפרתי אתכם למתך בגלותא. ואי תימרון דאשבוק לכון, אף אני עמכון. שבע על חטאתיכם, דא שבע דיתתך עמכון, ואמאי על חטאתיכם.

נא הה"ד, ובפשעיכם שלחה אמכם. אמר קב"ה, אתון גרמתון, דאנא ואתון לא יגידור י בארעא. הא מטרוניתא נפקת מהיכלה עמכון, הא אתחרב פלא, היכלא דילי ודלכון אתחרב. דהא למלכא לא אתחזי היכלא, אלא פד איהו עייל עם מטרוניתא. ותודה דמלכא לא אשתכח, אלא בשעתא דעאל בהיכלא דמטרוניתא, ואשתכח ברהא עמה בהיכלא, תדאן פלהו פתדא. השתא דלא אשתכחו ברא ומטרוניתא, הא היכלא תריבא מכלא. אלא אנא מה אעביד. אף אנא עמכון. והשתא אע"ג דישאל אינהו בגלותא, קב"ה אשתכח עמהון, ולא שביק לון, כדכד יפקון ישאל מן גלותא, קב"ה יתוב עמהון. דכתיב, וישב יי אלהיך, וישב יי אלהיך ודאי. והא אתמר.

נב רבי חייא ור' יוסי הוו אזלי בארעא, אערעו בההיא מערתא בחקלא. א"ר חייא לרבי יוסי, האי דכתיב אלה דברי הברית וגו', מלבד הברית י מאי

חלופי גרמאות

ה ל"ג מן דא עד סוף האות. ו נטרוד. ז בעלמא; מעלמא; מארעא. ח ל"ג ודלכון. ט ואשכח. י ל"ג אלא. כ וכד; והא אוקמוה דכתיב, ושב ה' אלקיך וכד יפקון ישראל מן גלותא קב"ה יתוב עמהון והא אתמר. ל דברי הברית מאי

מסורת הזהר

(ח) (ישעיה ו) ב"א קמה צ"א. ט) (דברים ל) וירא קנר צ"ב. י) (שם כח) פקודי קא צ"ו.

דרך אמת ען גבורה.

ובפשעיכם שלחה אמכם

אינה נמצאת, אלא בשעה שנכנס בהיכלה של המטרוניתא, ובניה נמצאים עמה בהיכל, שמחים כולם יחד. עתה שהבן והמטרוניתא אינם נמצאים, הרי ההיכל שלי חרוב מכל. אלא מה אעשה אני. אף אני עמכם. ועתה, אע"פ שישראל בגלות, הקב"ה נמצא עמהם, ואינו עוזב אותם. וכשיצאו ישראל מן הגלות, הקב"ה ישוב עמהם, שכתוב ושב ה' אלקיך. ושב ה' אלקיך ודאי. דחיינו שהקב"ה ישוב. וכבר למדנו.

נב רבי חייא ור' יוסי וכו': ר"ח ור"י היו הולכים בדרך. פגשו במערה ההיא בשדה. א"ר חייא לר' יוסי, זה שכתוב, אלה דברי הברית וגו' מלבד הברית. מהו דברי הברית, דברי הגבורה היה צריך לומר. אמר לו הרי העמידוהו, הללו, הקללות שבתורת כהנים נאמרו מפי הגבורה, והללו, שבמשנה תורה מפי

הסולם

מאמר

דובים ומכמה זאבים שיקומו עליכם ויעבירו אתכם מן העולם. אבל מה אעשה לכם, אלא אני ואתם נצא מן הארץ ונלך בגלות. ז"ש, ויפרתי אתכם, ללכת בגלות. ואם תאמרו שאעזוב אתכם, אף אני עמכם. שבע על חטאתיכם, היינו שבע, שהיא מלכות, שתתגרש עמכם, ולמה. על חטאתיכם בעלי תריסין פירושו בעלי מגן ומלחמה כי על צנה מתרגם תריסא (תהלים צ"א ד') בעלי טפסין, פירושו מלאכי חבלה, לפי הענין.

נא הה"ד ובפשעיכם וגו': ז"ש, ובפשעיכם שלחה אמכם. אמר הקב"ה, אתם גרמתם שאני ואתם לא נדור בארץ, הרי המטרוניתא יוצאת מן ההיכל עמכם, הרי נחרב הכל, ההיכל שלי ושלכם נחרב. כי היכל אינו ראוי למלך אלא כשהוא נכנס בו עם המטרוניתא. שהיא המלכות, ושמחת המלך (דפו"י דף קט"ו ע"א)

בהקותי

יה

דברי הברית. דברי הגבורה מבצעי ליה. אמר ליה הא אוקמוה, הללו מפי הגבורה, והללו מפי עצמו של משה, והא אתמר.

נג ת"ח, אלין ואלין דברי הברית הוו, "דאע"ג דמפי הגבורה הוו מלין. מלי ברית הוו, דהא טב וכיש ביה תליין. טב דאתי מצדיק. ביש דאתי מן דינא. דינא, מאתר דינא, והיינו צדק. וצדיק וצדק ברית אינון, ברית אקרוון. ועל דא, מלין אלין, מלי ברית אינון. וקשיר ברית פחדא. וכגיני פך זכור ושמור, קשיר פחדא. זכור ביום, שמור בלילה. הא ברית פחדא, וכגיני פך ברית ודאי, דברי הברית ניהו. ובכל אתר ברית פאתר דא איהו.

נד אמר רבי חייא, ודאי הדי הוא, ובג"כ שבת דאיהו זכור ושמור, אקרי ברית. דכתיב, ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם ברית עולם. וכלא מלה חד, ואתר דא, אקרי ברית בכל אתר.

נה ת"ח, פתיב ונתתי שלום בארץ, הוא יסוד, דאיהו שלמא דארעא, שלמא דביתא, שלמא דעלמא. ויסרתי אתכם אף אני שבע. מאי ז'. דא צדק. הא ודאי ברית, ובג"כ דברי הברית ניהו.

נו א"ר יוסי פתיב. ונאף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'. ונאף גם זאת, ונאף, כד"א, אף אני. יגם, לרבות כ"י, דאקרי זאת, דלא שבקת לון לעלמין. בהיותם בארץ אויביהם, בהיותם פלא פחדא. לא מאסתים ולא

הלוכי גרסאות
ח מוסיף גבורה האלה. י מוסיף גם גם.

מסורת הזהר
כ (שמות לא) ב"ב רח צ"ג. ל שמות עב צ"פ.

הסולם	מאמר
אלה דברי הברית	
השבת לדרתם ברית עולם. והכל דבר אחד. ומקום זה, יסוד ומלכות ביחד, נקרא ברית בכל המקומות.	מפי עצמו של משה, וכבר למדנו. (לעיל ויקרא אות צ').
נה ת"ח כתיב ונתתי וגו': בוא וראה, כתוב, ונתתי שלום בארץ. שלום הוא יסוד, שהוא שלום הארץ, שלום בית, שלום העולם. כי המלכות נקראת ארץ ונקראת בית ונקראת עולם. ויסרתי אתכם אף אני שבע. מהו שבע. זה הוא, צדק, שהוא מלכות מצד הדין. וזה ודאי ברית, ומשום זה דברי הברית הם. פירושו, כי בחינת השלום הוא מיסוד, והיסודים ממלכות, וזה מה מופיעים מיסוד ומלכות כשהם בזווג יחד. שה"ס ברית.	מאמר מפי עצמו של משה, וכבר למדנו. (לעיל ויקרא אות צ').
נד אמר ר' חייא וכו': אר"ח, ודאי כך הוא, ומשום זה שבת, שהוא זכור ושמור, שהם יסוד ומלכות, נקראת ברית, שכתוב, ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את	נג ת"ח אלין ואלין וכו': בוא וראה אלו ואלו הם דברי הברית, כי אע"פ שמפי הגבורה היו הדברים, דברי ברית הם, מפני שתלויים בו טוב ורע. טוב, בא מצדיק, שהוא יסוד. רע, בא מן דין, ממקום הדין, שהוא צדק, דהיינו מלכות. וצדיק וצדק, שהם יסוד ומלכות, הם ברית, ונקראים ברית. וע"כ דברים אלו דברי הברית הם. וברית, שהוא יסוד ומלכות, קשור יחד, ומשום זה זכור ושמור, שהם ת"ת ומלכות, קשורים יחד, זכור ביום, שמור בלילה, והם יחד, בסו"ה ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. הרי שברית הוא יסוד ומלכות ביחד, שאין ז"א מחובר במלכות אלא ע"י יסוד. ומשום זה, כתוב ברית, כי ודאי דברי הברית הם. התוכחה שבתורת כהנים ושבתונה תורה. ובכל מקום שנזכר ברית הוא במקום הזה.
נד אמר ר' חייא וכו': אר"ח, ודאי כך הוא, ומשום זה שבת, שהוא זכור ושמור, שהם יסוד ומלכות, נקראת ברית, שכתוב, ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את	נד אמר ר' חייא וכו': אר"ח, ודאי כך הוא, ומשום זה שבת, שהוא זכור ושמור, שהם יסוד ומלכות, נקראת ברית, שכתוב, ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את

(דפו"י דף קט"ו ע"א * דף קט"ו ע"ב)

יב

בהקותי

געלתיים בגין דלא אתחבר בהו. להפר בריתי אתם, דאי לא אפרוק להו, הא בריתי פליג, ובג"כ להפר בריתי אתם.

נז א"ר חייא, אָנא שְׁמַעְנָא מְלָה תְּדַתָּא, דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גַעְלַתִּים לְכַלְתֵּם, לֹא הִכִּיתִים וְלֹא תְּרַגְּתִים לְכַלּוֹתֵם מִבְּעֵי לֵיהּ. אֶלָּא לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גַעְלַתִּים, מֵאֵן דְּסָאֲנִי לְאַתְרָא מְאִיס הוּא לְקַבְּלֵיהּ, וְגַעְלָא הוּא בְּגִיעוּלָא קַמֵּיהּ. אֲבָל הֵכָא, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גַעְלַתִּים. מ"ט. בְּגִין דְּחִכְיבּוּתָא דְּנַפְשָׁאֵי בִּינְיָהוּ. וּבְגִינָה פְּלָהוּ חִכְיִבִּין גַּבְּאֵי, הֵה"ד לְכַלְתֵּם. לְכַלְתֵּם פְּתִיב, חֶסֶד וְיִי, בְּגִינָה לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גַעְלַתִּים, בְּגִין דְּאִיהִי רְחִימְתָא דְּנַפְשָׁאֵי, רְחִימוּתָא דִּילֵי גַבְּהָא.

נח לב"נ דרחים אתתא, והוות דיינא בשוקא דבורסקי, אי לא הוות "היא תמן, לא עייל בה לעלמין. פיון דהיא תמן, דמי בעינוי בשוקא דרוכלי, דכל ריחין דעלמין טבין אשתכחו תמן.

נט אוף הקא, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם, דאיהו שוקא דבורסקי, לא מאסתים ולא געלתיים. ואמאי. לכלתם. "בגין פלתם, דאנא רחמנא לה, דאיהי "רחימתא דנפשאי, דשריא תמן, ודמי עלי "פכל ריחין טבאן דעלמא, בגין שהיא פלה דבגווייהו. א"ר יוסי, אלו לא אתינא הקא, אלא למשמע מלה דא דיי.

ס פתח ואמר, "בן יכבד אב ועבד אדניו. בן יכבד אב, כד"א "פכד את אביך ואת אמך, ואוקמוהו, במיכלא ומשתייא ויבכלא. האי בחייו

חלופי גרסאות

(ז) (מלאכי א) וירא מה צי"ה. (שמות ט) יתרו עז צ"ו. ט הכותים. ע ל"ג היא. פ ל"ג בגין כלתם. צ רחמנא. ק לריחין ול"ג ככל. ד וכלא.

מסורת הזהר

הסולם

מאמר

לא מאסתים ולא געלתיים לכלתם שאובה אשה, והיתה דרה בשוק של בורסקי. דהיינו של מעבדי עורות, שריחם רע. אם היא לא היתה שם, לא היה נכנס שם לעולם, כיון שהיא שם, השוק של בורסקי דומה בעיניו כשוק של מוכרי בשמים, שכל הריחות הטובים שבעולם נמצאים שמה.

נט און הכא ואף וגו': אף כאן, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם, שהוא שוק של בורסקי שריחו רע, לא מאסתים ולא געלתיים. ולמה. **לכלתם**, היינו בשביל הכלה שלהם, שהיא השכינה, שאני אוהב אותה והיא אוהבת נפשי, השורה שם, וע"כ דומה עלי ככל ריחות הטובים שבעולם, בשביל כלה היא השורה בתוכם. א"ר יוסי אלו לא באתי כאן אלא לשמוע דבר הזה, די.

ס פתח ואמר, בן וגו': פו"א, בן יכבד אב ועבד אדוניו. בן יכבד אב, היינו כמו שאתה אומר, כבד את אביך ואת אמך, והעמידוהו

גואל אותם הרי בריתי נחלק, כלומר שמתבטל חוזהו של יסוד ומלכות. ומשום זה אוה"כ, להפר בריתי אתם.

נז אמר ר' חייא וכו': אר"ת, אני שמעתי דבר חדש. שאמר ר' אלעזר, לא מאסתים ולא געלתיים לכלתם, לא הכיתים ולא הרגתיים לכלותם, היה צריך לומר. ומשיב, אלא, לא מאסתים ולא געלתיים, פירושו, כי מי ששונא לאחר, הוא מאוס לפניו, ומגועל הוא בגיעול לפניו, אבל כאן, לא מאסתים ולא געלתיים, מהו הטעם. הוא משום שאהובת נפשי ביניהם, דהיינו השכינה, שבשבילה כולם אוהבים אצלי. ז"ש לכלתם. לכלתם כתוב חסר ו', לדמו על השכינה שנקראת כלה, ולכלותם, כמו בשביל הכלה, שבשביל הכלה, לא מאסתים ולא געלתיים, משום שהיא אוהבת נפשי, ואהובה שלי אצלם.

נח לבר נש דרחים וכו': בדומה לאדם (דפו"י דף קט"ו ע"ב)

בחקותי

ב

דִּאֲתַחֲיִיב בֵּיהּ. בְּתַר דְּמִית, אִי תִימָא הָא פִּטוּר מְנִיהּ הוּא, לָאוּ ׀ הֲכִי. דֹּאעִיג דְּמִית, אֲתַחֲיִיב ׀ בִּיקְרִיהּ יְתִיר, דְּכְתִיב כְּפִד אֶת אָבִיךָ. דְּאִי הָהוּא בְּרָא אָזִיל בְּאַרְחַת תְּקֵלָא, וְדֹאִי מְבֻזָּה לְאַבּוּי ׀ הוּא, וְדֹאִי עֵבִיד לִיהּ קְלָנָא. וְאִי הָהוּא בְּרָא אָזִיל בְּאַרְחַת מִישָׁר, וְתִקִּין עוֹבְדוּי, וְדֹאִי דָא אֹקִיר לְאַבּוּי, אֹקִיר לִיהּ בְּהֵאִי עֲלֵמָא גַּבִּי בְּנֵי נֶשְׂאָא, אֹקִיר לִיהּ בְּהָהוּא עֲלֵמָא, גַּבִּי קב"ה. וְקב"ה תְּנִיס עֲלֵיהּ, וְאוֹתִיב לִיהּ בְּכוּרְסִיָּא דִּיקְרִיהּ. וְדֹאִי בִּן יְכַבֵּד אָב.

סא כְּגוֹן רַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאִיהוּ אֹקִיר לִיהּ לְאַבּוּי בְּהֵאִי עֲלֵמָא, וּבְהָהוּא עֲלֵמָא הַשְׁתָּא אֲסָגִי שְׁבַחָא דר"ש בְּתַרִּין עֲלָמִין, בְּהֵאִי עֲלֵמָא, וּבְהָהוּא עֲלֵמָא יְתִיר מְחִיִּי. בְּדָבָר לְבָנִין קְדִישִׁין, וְלִגְזַעֲיָן קְדִישִׁין. וְנִפְאִין אֵינּוֹן צְדִיקָיָא, דְּזַפְאֵן לְבָנִין קְדִישִׁין, ׀ לִגְזַעֲיָן קְדִישִׁין. עֲלֵיהּ אֲתַקְרִי, ׀ כָּל רֵאִיהֶם יִפְירוּם כִּי הֵם זֶרַע בְּרַךְ יְיָ אֱמֵן.

בְּרַךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱמֵן וְאֱמֵן. יִמְלוֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱמֵן וְאֱמֵן.

סְלִיק סְפֵר וִיקְרָא בְּסִינְתָא דְשַׁמְיָא.

חֲלוּפֵי גְרַמְאֹת

׀ ל"ג הכי. ת ביה. א מוסיף וקלא דאבוי הוא ואיהו ודאי. ב ל"ג זכה לבנין קדישין ולגזעין קדישין.

מְסוּרַת הַזְהָר

(ישעיה סא) ויקהל קמו צ"ה.

דרך אמת פ' לשרשן קדושים ועליהם נאמר כל רואיהם יכירום וגו'.

הַסּוֹלָם

בִּן יְכַבֵּד אָב

מרחם עליו ומושיבו בכסא כבודו. ודאי בן יכבד אב. סא) כְּגוֹן ר' אֶלְעָזָר וכו': כְּמוֹ ר' אֶלְעָזָר, שֶׁהוּא כִּיבֵד אֶת אָבִיו בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּבְעוֹלָם הַהוּא עֵתָה הַגְּדִיל שִׁבְחוּ שֶׁל ר"ש בְּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּבְעוֹלָם הַבָּא עוֹד יוֹתֵר מִבְּחִיָּיו, שׁוֹכֵה לְבָנִים קְדוּשִׁים וְלִגְזַעֲיָם קְדוּשִׁים. אֲשֶׁרֵי הֵם הַצְּדִיקִים הַזּוֹכִים לְבָנִים קְדוּשִׁים לִגְזַעֲיָם, עֲלֵיהֶם נִקְרָא, כָּל רֹאִיהֶם יִכְירוּם כִּי הֵם זֶרַע בְּרַךְ ה'. אֱמֵן.

מֵאֵמֶר

והעמידוהו, שיכבד פירושו, במאכל ובמשתה ובכל. זהו שמתויב בחייו. אחר שמת, אם תאמר שפטור מכבוד, אינו כן, כי אע"פ שמת הוא עוד מחויב בכבודו יותר, שכתוב, כבד את אביך, גם לאחר מותו. ואם אותו הבן הולך בדרך מעקשים, ודאי שמבזה את אביו, ודאי שעושה לו בזיון. ואם אותו הבן הולך בדרך הישר ומתקן מעשיו, ודאי שזה מכבד את אביו, מכבד אותו בעולם הזה בין אנשים, ומכבדו בעולם הבא אצל הקב"ה. והקב"ה (דפו"י דף קט"ו ע"ב)

סליק ספר ויקרא

